

Den danske Flaades Signaler, deres Tekster og Historie.

Af Victor Krohn.

Da min Afhandling om »Den danske Hærs Signaler, deres Tekster og Historie« i December 1933 var bleven optaget i »Musikhistorisk Arkiv« Bind I, Side 187, blev et Særtryk fremsendt bl. a. til Marineministeriet, ved hvilken Lejlighed Opmærksomheden blev henledet paa det formentlig ønskelige i, at der ogsaa for Flaadens Vedkommende blev udarbejdet noget tilsvarende.

Det var Tanken, at en af Flaadens Befalingsmænd skulde have taget sig af Sagen; men da den Skrivelse, i hvilken Ministeriet den 19. Februar 1934 takkede for det modtagne Særtryk, samtidig indeholdt en sammentrængt historisk Oversigt over de Kilder, der fandtes indenfor dette Omraade, og da Kontorchef Axel Juel i nævnte Ministerium stillede sig imødekommende overfor et Udlaan af det paa Orlogsværftet beroende Kildemateriale, vovede jeg at foretage et Forsøg, uagtet det selvfølgelig stod mig klart, at jeg manglede saa godt som enhver Forudsætning for at dyrke det for mig saa fuldstændig fremmedartede Emne. Hertil kom, at Marineministeriet meddelte mig, »at der til Marinens Hornsignaler ikke hører nogen speciel Tekst«, men at den Tekst, som f. Eks. ældre Befalingsmænd erindrere at have hørt om Bord i vore Skibe og ved Landgangskompagnier, er nærlig den samme, som findes trykt i Deres Bog, med enkelte »maritime« Ændringer.«

Den samme Udtalelse kunde for saa vidt ogsaa passe paa Hærens Signaler, hvortil der ej heller hører nogen speciel Tekst; desuagtet findes der over 200 saadanne, der alle er blevet til gennem vox populi. Denne synes kun i ringe Grad at have gjort sig gældende ved Flaaden; men gennem mundtlig Overlevering er det dog lykkedes at faa samlet nogle enkelte Tekster, uden at der paa dette Omraade kan mødes op med et Resultat, der staar i Forhold til det tilsvarende for Hærens Vedkommende.

Ogsaa for Melodiernes Vedkommende har Arbejdet vist sig ret vanskeligt; thi medens man i Hæren allerede i 1787 træffer paa Nodesignaler, selv om disse kun er haandskrevne, møder man i Flaaden først saadanne saa sent som i 1860, uagtet der allerede i 1752 tales om Signaler, og dels er Hæren allerede fra midt i det 18. Aarhundrede i Besiddelse af »melodifrembringende« Instrumenter, medens Flaaden indtil 1790 kun synes at have været i Besiddelse af det entonige Instrument: Trommen. Ganske vist er Baadsmandspiben sikkert af en langt ældre Oprindelse, selv om den først *omtales* saa sent som i 1849; men det er formentlig vanskeligt at fastslaa, hvorvidt denne kan betragtes som et enkelt- eller dobbelttonet Instrument; thi selv om der Mand og Mand imellem tales om »høje« og »lave« Stød og Triller, benyttes der overalt i Reglementerne kun Udtrykkene »fine« og »grove«, og efter de Demonstrationer, der er foretaget for mig, maa de sidste Udtryk betegnes som fuldstændig korrekte, idet Tonernes Plads i Nodesystemet er fuldstændig ens kun med den Forskel, at de »fine« i Nodeskrift maatte betegnes med p. (piano) og de »grove« med f. (forte). Baadsmandspiben er derfor ogsaa bleven anvendt *baade* som et »Opmærksomhedssignal«, som Regel efterfulgt af en mundtlig Udførelseskom-

mando, og som selvstændige Signaler sammensat af en Variation af fine og grove Stød eller Triller.

Trommen figurerer første Gang i »Kong Friderich den Femtes Søe-Krigs-Artikels Brev« af 8. Januar 1752, idet der i dettes §§ 833—838, 882—893, 898 og 902 tales om Honnørsignaler bestaaende af kortere eller længere Marcher eller af 1—3 »Virbler« slaaget paa Tromme. Anvendelsen af Tromme menes at være bortfaldet i Tiden omkring 1870.

Endnu i »Kong Friderich den Femtes Krigs-Artikels-Brev for Land Tjenesten ved Søe Etaten« af 29. Juli 1756 er der kun Tale om Trommer, idet det i §§ 241 og 242 m. fl. hedder, at »Qvarttermesteren ved Tambourerne«, antagelig et Sidedestykke til Hærens Stabstamburer, skal »vide Vores og de fremmede Puissancers Slagg«, for at han kan undervise Eleverne deri, for hvilken Undervisning han, naar en Elev var udlært, een Gang for alle oppebar et Gratiale af 2 Rdl. Til Undervisningen hørte ogsaa, at han skulde lære Eleverne at skille deres Trommer ad og atter snøre dem sammen, ligesom han personlig helst skulde være i Stand til at kunne berede Kalveskindet til Trommerne. Ifølge § 243 synes »Qvarttermesteren« i visse Retninger at have indtaget en noget begunstiget Særstilling; thi det hedder: »Han gaar i Lejlighed, hvor offentlig Trommeslag skeer, foran med en Stok i Haanden, og lader de andre følge sig i Rader, eller Gelidder, saaledes som befalet er, paa-agter, at Enhver gjør sin Pligt: Men ved den Lejlighed tager han ikke Hatten af for Nogen.« Her tales ogsaa om at røre Trommerne ved Ildsvaade (§ 48), naar der skal slaas Alarm, Reveille og Tapto fra Vagterne (§§ 449 og 507), og atter her er der i flere Paragraffer Tale om at slaas Marcher og »Virbler« som Honnør.

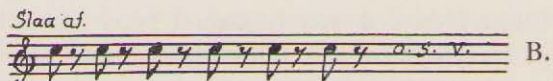
I et haandskrevet Reglement af 1779: »Exercitie

med Canoner inden Orlogsborde« benyttes Skibets Tambur til Hjælp ved den videregaaende Indøvelse af Kanoneksercitsen, idet Arkelimesteren, i Stedet for som ved de første Øvelser at angive Numrene, de forskellige Tempi, nu lader Trommeslageren for hver Gang slaa »et Dripslag« (Drypslag) og, naar der skal skiftes, »en Virbel« (§ 6), ligesom Tamburen, naar Eksercitsen skal høre op, giver »Signal paa Trommen ved at slaae af.«

For at undgaa Gentagelser under den senere leksikalske Opstilling af Signalerne, vil der, efterhaanden som den kronologiske Rækkefølge af Kilderne skrider frem, blive omtalt de Ejendommeligheder, der knytter sig til enkelte af Signalerne i de respektive Reglementer, og for Reglementet af 1779 skal derfor nævnes, at Udtrykket »Drypslag« ikke synes at være kendt indenfor musikalske Kredse, ud over at man mener, at det maa svare til: »Drau«, der i Nodeskrift ser saaledes ud:

og bl. a. anvendes ved den Trommesolo, hvormed Fanemarchen indledes. Udtrykket: »en Hvirvel« er for almindeligt og vil derfor først senere blive omtalt. At »Slaa af« bestaar af »enkelte paa hinanden følgende Slag paa Trommen«, uden at der dog anføres noget bestemt Antal. I Nodeskrift vil det antagelig se saaledes ud:

Gaar man et Par Skridt videre frem i Tiden, træffer man den 12. August 1785 og den 5. Marts 1790 paa nogle »Skytruller« over største, mellemste og mindste Bemanding i Flaadens større Skibe samt i

mindre Skibe, Fartøjer og Blokskibe, og atter her finder man i overvejende Grad Tamburer i Form af »Matros-Tambourer« og »Tambourer af Soldatesquen«; men ved Siden af disse optræder her for første Gang »Trompettere« i et Antal af to paa hvert af alle Orlogsskibe og Fregatter samt paa en »Zebecque« (en Art Galej paa 20 Kanoner) og en »Bombardeer«; men Savnet af Noder gør det desværre her som alle andre Steder umuligt at faa fastslaaet, hvilke Signaler disse Trompetere har blæst, og hvorledes de har lydt; thi det er jo ikke meget oplysende, at de har været tildelt Grupper indenfor Skibets Bemanding som »Til at lange Skarp«, »Til Reserva og Haand-Gevær« eller »Til Braserne og Seilenes Regiering«.

Fire Aar senere hører man atter kun om March og »Virvler« som Honnør, denne Gang i Land; men saa dukker der den 27. September 1805 en Skrivelse op fra Admiralitets- og Commissariats-Collegiet til Holmens Eqvipagemester (se Bilag til Sø-Krigs-Artikels-Brevet af 8. Januar 1752 Nr. 31), hvor der atter tales om Trompetere under Betegnelsen »Musikskolens Elever«, om hvilke man erfarer den lille Morsomhed, at de samtidig skulde oplæres til at være Barberere, saaledes at de ombord i Skibene kunde forrette saavel Trompet- som Barbortjeneste. Naar de var udlært i den sidste Videnskab, fik de een Gang for alle udleveret et Par Barberknive, et Bækken og andre til Barberingen fornødne Rekvisitter, som de da senere selv skulde vedligeholde og forny for et maanedligt Tillæg af 2 Rdl., hvortil dog føjedes den trøstende Bestemmelse, at »Sæben derimod anskaffes bestandig, som hidtil, paa Sø-Etatens Regning.« Disse Musikelever skulde være forskaanede for alt andet Arbejde eller Tjeneste saavel paa Holmen som om Bord, en Bestemmelse der dog ikke synes at være bleven over-

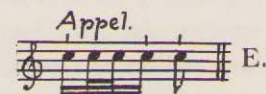
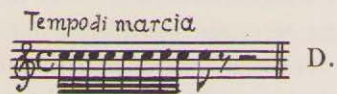
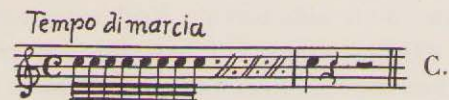
holdt, eftersom den allerede maa indskærpes den 10. Juli Aaret efter. Denne Musikskole, med hvilken Tøj-
mesteren havde Tilsyn, og hvis Formaal var at ud-
danne Musikere til Flaadens Skibe, var bleven oprettet
i 1795 i Søartilleriet. (P. Andersen: »Søartilleriets Hi-
storie« S. 80).

For at følge denne Sag til Vejs Ende med det
samme, skal det oplyses, at det i 1854 blev bestemt,
at alle Lærlinge skulde lære at blæse Signalhorn, ligesom
der i 1857 fremkom den Bestemmelse, at yngre Un-
derofficerer og Konstabler, der havde musikalske An-
læg, skulde undervises i Brugen af Blæseinstrumenter
for saaledes at kunne optræde som et samlet Musik-
korps ved højtidelige Lejligheder eller som Underhold-
ning om Bord, ligesom det ogsaa fortælles, at man
lod Musikkorpset spille en March paa Dækket, naar
Besætningen traadte an ved Gangspillet for at lette
Anker. Naar Kaptajnløjtnant Steen Andersen Bille i sin
Skildring af Korvetten »Galathea«s Rejse omkring Jor-
den, 1845—47, taler om, at han medførte et lille Mu-
sikkorps, der gjorde god Fyldest paa hele Turen saa-
vel i repræsentativ Henseende, som naar der skulde
spilles til Dans for de Indfødte paa Havaii, maa dette
altsaa være rekruteret af den i 1795 oprettede Musik-
skole. Det er med en vis Overvindelse at man maa
afslutte dette Afsnit med, at Flaadens Musik den 27.
Marts 1932 blev ophævet.

Et »Anhang til Søkrigsartikelsbrevet indeholdende
Exerceer-Reglement for Søartilleriet« bærer ganske vist
Trykaaret 1849; men dette skyldes kun den Omstæn-
dighed, at det er trykt i 2. Oplag; oprindelig er det
stadfæstet af Kongen den 4. Februar 1838, og ved
den kronologiske Rækkefølge kan der derfor kun tages
Hensyn til det sidstnævnte Aar. Dette Anhang inde-
holder Side 38—39 et Kapitel IV: »Signalerne«, hvori

der omtales 8 Signaler saavel for Tromme som for
Horn; men de fremstilles stadig kun ved Hjælp af Ord
i Stedet for ved Noder, hvad der giver et vagt og ube-
stemmeligt Indtryk af deres Karakter; thi Udtryk som
»en lang Hvirvel« og »en kort Hvirvel« kan jo for-
tolkes rent individuelt, fordi der ikke findes nogen-
somhelst Vejledning i Retning af, hvor lange eller korte
disse Hvirvler skulde være, hvad der med den største
Lethed kan fremstilles gennem Noder med den for-
nødne Tempobetegnelse.

Tænker man sig en Hvirvel fremstillet paa den
naturligste Maade i $\frac{4}{4}$ Marchtakt, vil en lang og en
kort Hvirvel i Nodeskrift komme til at se ud som
anført nedenfor under C og D. — »Appel« og »Tæpto«
kendes fra Hæren, se dels under E nedenfor og se-
nere under »Tæpto«. Derimod er der ingen af Flaadens
Musikere, selv af den ældre Generation, der ved, hvor-
ledes Signalet: »slaa Alarm« har lydt.

Noget lignende gør sig gældende for Hornsigna-
lernes Vedkommende, hvor Udtryk som et Antal »lige-
lydende høje eller dybe Toner« intetsomhelst siger om,
hvor høje eller dybe disse Toner skal være. Et Ud-
tryk som »sammenstødte« Toner lader sig maaske
nok forstaa; men Udtrykket er ganske umusikalsk,
og naar man ved, at Noder har været kendt fra det
2. Aarhundrede p. C., virker dette lille Reglement fra
det 19. Aarhundrede som en historisk Kuriositet. I
det hele viser det sig, at navnlig Trommesignalerne

endnu hviler paa et Overleveringens Stadium, hvorfra de desværre alt er gledet over i Forglemmelsen.

I »Instructioner og Reglementer for Tienesten paa de kongelige Skibe« af 1849 findes der under 5. Afsnit § 271 en Bestemmelse om, at den over Skibets Soldatesque højstkommanderende Officer skal have Tilsyn med og vaage over, at bl. a. Trommerne op-hænges eller hensættes paa Steder, hvor man hurtigt kan komme til dem, og hvor de er sikrede imod Beskadigelser.

Indbundet sammen med foranstaaende findes der dels 9 mindre Reglementer, af hvilken en Gruppe paa 5, A—E, der er pagineret under eet, indeholder adskilligt om Signaler og dels yderligere 3 smaa Reglementer, A—C, der ligeledes er paginerede i en Gruppe for sig selv, og hvoraf det som C betegnede indeholder et »Reglement for Signaler med Baadsmandspiben«, der sikkert maa være det ældste trykte af denne Art,

Ogsaa dette sidstnævnte Reglement rummer ikke saa faa Overleveringer, til hvis fulde Forstaaelse der sikkert kræves den Forudsætning at have tjent sig op i Flaaden. For Historiens Skyld bør dog intet lades uanset, der kan kaste Lys over de svundne Dage. — Man stilles saaledes her for første Gang overfor »Det almindelige Opmærksomhedssignal«, men dette maa allerede paa det Tidspunkt have været saa kendt, at man end ikke har fundet Anledning til at omtale, hvorledes det har lydt; fremdeles nævnes der op imod $\frac{1}{2}$ Snes Signaler, om hvilke man kun faar at vide, at »Hertil benyttes de almindeligen brugte Signaler«, uden at disse nævnes. Mellem disse findes bl. a. Signalet: »Alle Mand op!«, hvorom det gennem sagkyndig Meddelelse erfares, at det *ikke* er et Signal, men en Kommando; ikke desto mindre findes der samme-steds følgende tre Signaler: »I Foremærs!«, »I Store-

mærs!« og »I Krydsmærs!«, i hvilke det hedder, at de bestaar af »Den første halve Takt af Signalet for »Alle Mand op!« og henholdsvis eet, to eller tre korte Pibestød.« For en udenforstaaende er det lidt vanskeligt at indse, hvorledes der kan tales om en Del af et Signal, der ikke er udsat for Noder, og som tilmed intet Signal er; men ogsaa dette forklares ad sagkyndig Vej ved, at det nævnte og mulig flere andre Signaler antagelig vil »kunne findes ved nøjere Eftersøgning i tidligere Reglementer«, idet det ikke anses for utænkeligt, at der engang har eksisteret saadanne Signaler, som nu er gaaet i Glemmebogen og er ukendt af den nulevende Generation. Paa tilsvarende Maade lyder det som noget af en Selvmodsigtelse, naar der tales om »lange« Pibestød, da et »Stød« efter sin Natur formentlig kun kan være kort; det viser sig da ogsaa, at der Mand og Mand imellem skelnes mellem »Stød« og »Pift«, selv om den sidste Betegnelse ikke anvendes i Reglementerne.

Under samme Aar — 1849 — findes der et meget interessant »Signal-System for Rofflotillen«. I dette findes der et Utal af Signaler; men da der i nærværende Afhandling kun er tænkt paa lydgivende Signaler, vil kun 17 »Signaler i taaget Vejr« blive optaget samlet under Fællesbetegnelsen: »Taaget Vejr, Signaler i«.

Endelig præsenteres man for det første veritable med Noder forsynede Signalreglement: »Hornsignaler ombord«, der findes i et under 27. April 1860 approberet »Reglement for Exercicen med Kanoner i almindelige og marchallske Raperter«. I dette findes der en § 18 »Signalerne«, der bestaar af Punkterne 407—409, af hvilket det første lyder som følger: »Ordre til Klarskib, til den daglige Mynstring efter Skytrullen, til Samlingen af Entreskifterne, samt til de forskellige

Manoeuvrer under Skydning og Exercice gives ved Signaler med Horn eller Tromme. Af Hornsignalerne ere de Signaler valgte, der bruges til Landgangstjenesten, saaledes, at Signalerne have en lignende Betydning ombord. Da Trommesignalerne ere faa, kan der med Tromme kun gives de nødvendige Signaler.« Fremdeles hedder det i Indledningen til Pkt. 409: »Signalerne ere følgende: (Trommesignalerne vedføjede i Parentes).« Da der imidlertid er 8 Signaler *uden* og 16 *med* vedføjet Parentes, kan dette efter Ordlyden formentlig ikke forstaas paa anden Maade, end at de 8 er Horn- og de 16 Trommesignaler; men gennem mundtlig Forklaring oplyses det, at de 8 *kun* er Hornsignaler, medens de 16 *samtidig* *baade* er Horn- og Trommesignaler; uden at der dog findes opført et eneste Trommesignal i det vedføjede Hæfte, der udover de 24 Signaler yderligere indeholder 2 Honnørsignaler.

Derefter følger som 2. Del af det forannævnte Reglement et under 31. Januar 1862 approberet »Reglement for Exercicen med Haandvaaben«. I dette findes der Side 122 et Tillæg: »Signalerne«, hvortil der slutter sig et Nodehæfte, der betegnes som: »Hornsignaler henhørende til den spredte Fægtning«, det omfatter 25 nummererede Signaler og 5 unummerede, nemlig: »Tupto!«, »Reveille!« og 3 Honnørsignaler; alle Hornsignaler.

Saasart Signalerne fremtræder i Noder, melder der sig en ny Vanskelighed; thi dels kan et Signal samtidig have flere forskellige Betydninger, og dels er flere forskellige allerede kendte Signaler næsten i en Uendelighed kædet sammen for at konstruere nye Signaler. Der findes 30—40 Signaler, der er anvendt flere end een Gang, og af disse er ikke færre end 9 anvendt 5 Gange og derover, ja, et enkelt Signal, første Gang nævnt som: »Avertissement!«, er endog anvendt

c. 15 Gange i ligesaa mange Sammenstillinger. Det synes, at en saadan vilkaarlig Sammensætning af Signaler maa gøre det vanskeligt for Mandskabet at lære deres Betydning at kende.

Som det næste i Rækken følger et i historisk Henseende meget interessant lille Nodehæfte, der bærer Titlen: »Horn Signaler med Text«; om hvilket Marine ministeriet har oplyst, at det ikke er officielt, at Signalerne vistnok gælder for Landgangskompagniet, at det antagelig stammer fra c. 1864, at det har tilhørt Overkanoner Grim og at det nu har sin Plads i Marinemuseet. Det er kun paa 15 smaa Sider med ialt 28 Signaler; men bortset fra at det ikke er officielt, beror netop dets store Værdi paa, at det er det eneste Sted, hvor der findes medtaget Tekster, og det maa kun beklages, at Hæftet staar saa isoleret, som Tilfældet synes at være, saa meget mere som det jo er ganske utænkeligt, at der paa et Togt mellem en Forsamling af unge Mænd ikke skulde udvikle sig en Jargon der, som Følge af det nære og gode Kammeratskab, rent instinktmæssig afføder en Række mere eller mindre drastiske Tekster til de anvendte Signaler.

Først saa sent som den 26. Januar 1871 møder man det første med Trykkeaar forsynede Signalreglement bag i »Exerceerreglement for Flaaden«; det kaldes: »Hornsignaler ombord« og er paa 20 Sider med 44 Signaler.

I 1898 foreligger der det første selvstændige »Reglement for Hornsignaler i Flaaden«; her er Sideantallet 31, medens Antallet af Signaler er steget til 75, af hvilke dog enkelte er ændrede eller bortfaldne i 1905.

Yderligere findes der i »Love og Bestemmelser som angaar Søværnet, Bind III« af 1914 følgende Reglementer og Bestemmelser, der alle i større eller

mindre Grad omhandler Signaler og deres Anvendelse, nemlig:

1) »Reglement for Roning til Brug ved den forberedende Indøvelse af Fartøjsbesætninger« af 10. Juli 1890. (S. 59).

2) »Reglement for Signaler med Baadsmanspiben« af 22. December 1892. (S. 57).

3) »Bestemmelser vedrørende Lukningen og Bevogtningen af vandtætte Døre, Luger og Lemme i Flaadens Skibe« af 21. Oktober 1901. (S. 47).

4) »Rulle-Reglement« af 5. Maj 1914. (S. 3) og

5) »Bestemmelser for den daglige Tjeneste inden Borde« af 15. Maj 1914. (S. 20).

Det under Pkt. 2 nævnte Reglement, der nu allerede har en Alder af over 40 Aar, er af en ganske særlig Interesse, fordi det endelig giver en klar og tydelig Besked om Signalerne med Baadsmanspiben. Fra et musikalsk Standpunkt set, forekommer det dog mærkeligt, at man endnu saa sent — ligesom i sin Tid med Tromme og Horn — stadig foretrækker at fremstille Pibesignalerne ved Hjælp af mange Ord, fremfor at fremstille dem med nogle ganske faa Noder, hvorved man vilde opnaa den dobbelte Fordel, at de ikke alene blev langt lettere at lære og huske; men at man tillige derigennem vilde være i Stand til at borteliminere individuelle Opfattelser. Da dette har fremkaldt den Indvending, at i saa Fald maatte alle have lært Noder, skal hertil kun bemærkes, at allerede i den første Halvdel af det forrige Aarhundrede lærte Børn — f. Eks. i Skolen i Nyboder — ikke alene Noder men endog at synge efter dem, og naar ikke nu alle kender Noder ligesaa godt som Bogstaver, uden derfor at kunne spille efter dem, kan Grunden formentlig kun være den, at andre Interesser i den opvoksende Alder har stillet Noderne i Baggrunden.

Naar der nedenfor er foretaget et Forsøg paa at fremstille nogle ganske enkelte vilkaarligt valgte Pibesignaler ved Hjælp af Noder, skal dette selvfølgelig ikke opfattes som et Reformforsøg, men kun som et Bevis for, hvor simpelt og kortfattet det vilde tage sig ud. — Ligesom Trommetonen altid angives ved tostreget c, er Pibens Lyd her for Nemheds Skyld angivet ved tostreget g, uagtet den selvfølgelig ligger langt højere i Nodesystemet. — De valgte Signaler er følgende:

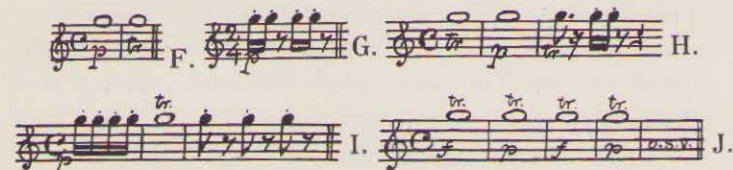
a) Det almindelige Opmærksomhedssignal. (Et langt, fint Stød, efterfulgt af en lang Trille).

b) Fejning. (To dobbelte, korte, fine Stød).

c) Pib ind. (En lang Trille, efterfulgt af et langt, fint Stød, en kort Trille og endelig 2 fine Stød).

d) Fast. (Fire korte, fine Stød hurtigt efter hverandre, derpaa Trille og endelig tre fine Stød) og

e) Opgaa. (Afvekslende grove og fine Triller).

Sluttelig foreligger der under 13. Januar 1934 et: »Rulle-Reglement for Flåaden«.

Følgende Principer er lagt til Grund ved Ordningen af Signalerne:

1) De er opført nøjagtig i alfabetisk Orden efter de ofte vekslende Betegnelser, under hvilke de findes optaget i Reglementerne eller andre Steder og er i denne Rækkefølge forsynede med Løbe-Numre.

2) Efter Løbe-Nummer anføres Signalets Betegnelse (Navn), der er fremhævet.

3) Efter Navnet følger en Parentes, der indeholder Trykkeaar for det Reglement eller anden Kilde, i hvilket Signalet for første Gang findes optaget eller omtales, dets Nummer eller Sidetal etc., samt eventuelt om og hvornaar det er bortfaldet.

4) Signalets Melodi (eller anden Lydkarakteristik). Saafremt Melodien er anvendt under et tidligere Løbe-Nummer, henvises der til dette.

5) Signalets Tekst, hvor en saadan findes; ogsaa her vil der blive henvist til tidligere Løbe-Numre.

6) Sluttelig anføres de mulige historiske eller andre Oplysninger, ligesom Signalets forskellige Betegnelser optages samlede paa det Sted, hvor det første Gang nævnes.

Det har i nærværende Afhandling været Opgaven at give en historisk Fremstilling af den Udvikling, Flaadens *lydgivende* Signaler har gennemgaaet fra den Tid, da de omtales for første Gang i haandskrevne eller trykte Kilder, vel vidende at der ogsaa længe forud for den Tid maa have eksisteret Signaler af forskellig Art.

Man har fra kompetent Side gjort opmærksom paa det iøvrigt let forståelige Forhold, at Chefen for et Skib paa Tøgt, uanset hans Grad, selvfølgelig har en langt større Handlefrihed end selv de højeste Grader inden for Hæren. Ofte foretages der paa saadanne Togter Forsøg — in casu med Signaler — hvilke Forsøg, hvad enten de officielt godkendes eller ej, rent automatisk opnaar en vis Hævd. Der findes enkelte saadanne haandskrevne Udkast, der dog alle lider af den samme Svaghed, at de ganske mangler det allernødvendigste: Noderne, ikke at tale om Teksterne, der i høj Grad giver Signalerne Kulør.

Søartilleriet har fremdeles meddelt mig, at de

derfra »anviste Bøger og Reglementer ikke kan forudsættes at indeholde »Alt« om det foreliggende Emne. For at komme til Bunds i Sagen synes det at være nødvendigt at foretage en nøjere indgaaende Gennemgang af Arkiver, Biblioteker, Museer og andre Steder, hvor Oplysninger eventuelt kan søges om de Signaleringsmidler og Metoder, som har været anvendt gennem Tiderne med deres skiftende, forskellige og mangeartede Skibstyper og Vaaben.«

Da min høje Alder paa Forhaand udelukker en saadan indgaaende Undersøgelse, er det mit Haab, at det foreliggende forsøgsvis Resultat dog maa vise sig at have en vis grundlæggende Betydning, særlig i Retning af at bevare det fremdragne fra Forglemmelse, og saafremt det maatte være lykkedes at faa et blot nogenlunde samlet og tydeligt Billede frem af Flaadens lydgivende Signaler, skyldes dette i første Række den Imødekommenhed, hvormed man har mødt mig først og fremmest fra Marineministeriets Side, men dernæst ogsaa fra Chefen for og Personalet ved Søartilleriet, ikke mindst Inventariemester M. L. Petersen, samt fra Foreningen »Ørnen«s Bestyrelse, hvor særlig dens Bogholder, Artillerimester Anthon Hansen, med stor historisk Interesse og Forstaaelse har ydet mig sin fortrinlige Bistand.

Henvisninger.

- 1752: »Kong Friderich den Femtes Sø-Krigs-Artikels Brev«.
 1756: »Kong Friderich den Femtes Krigs-Artikels-Brev for Land-Tjenesten ved Sø Etaten«.
 1779: »Exercitie med Canoner inden Orlogsborde« (haandskrevet).
 1838: »Anhang til Søkrigsartikelsbrevet indeholdende Exerceer-Reglement for Søartilleriet«.

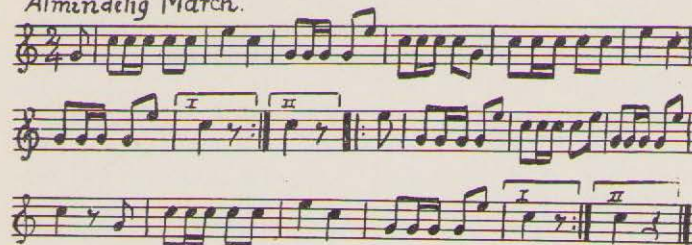
- 1849: } »Instructioner og Reglementer
 1849 A—E.: } for
 1849 A—C.: } Tienesten paa de Kongelige Skibe«.
 1849: »Signal-System for Roflotillen«.
 1860: »Hornsignaler ombord«, Bilag til »Reglement for Exercicen med Kanoner i almindelige og marchallske Rapporter«.
 1862: »Hornsignaler henhørende til den spredte Fægtning«, Bilag til »Reglement for Exercicen med Haandvaaben«.
 c. 1864: »Horn Signaler med Text«. Overkanoner Grim's Hæfte.
 1871: »Hornsignaler ombord«, Bilag til »Exerceerreglement for Flaaden«.
 1890: »Reglement for Roning til Brug ved den forberedende Indøvelse af Fartøjsbesætninger« (L. og B. f. Søv. III).
 1898: »Reglement for Hornsignaler i Flaaden«.
 1898: »Reglement for Signaler med Baadsmandspiben« (L. og B. f. Søv. III).
 1901: »Bestemmelser vedrørende Lukningen og Bevogtningen af vandtætte Døre, Luger og Lemme i Flaadens Skibe« (L. og B. f. Søv. III).
 1914: »Rulle-Reglement«. (L. og B. f. Søv. III).
 1914: »Bestemmelser for den daglige Tjeneste inden Borde«. (L. og B. f. Søv. III).
 1934: »Rulle-Reglement for Flaaden«.

1. *Aarerne ud!* eller: *Lad falde Aarerne!* (1890. L. og B. f. Søv. III, S. 60. § 2, 1 [bortf. 1892]). »Et kort Pibestød«.

2. *Aarerne ud!* eller: *Lad falde Aarerne!* (1892. L. og B. f. Søv. III. S. 59. § 6, 3). »Et kort, fint Stød«.

3. *Afmarche fra Kanonen!* (1860. S. 92 og 96 samt 1871. Nr. 21). Der »blæses eller slaaes Marche«. — Trommesignalet ukendt; Melodien anføres nedenfor i sin korrekte Form, da den trykte mangler Optakt, og 13. og 18. Takt ikke er gengivet i Overensstemmelse med musikalsk Ortografi.

Almindelig March.

Signalet kaldes i 1860 og 1871: »Afmarche fra Kanonen!«, i 1860: *tillige*: »Afmarche fra Kanonerne!« samt: »Honneur for militaire og Standspersoner!«

4. *Afmarche fra Kanonerne!* (1860. Nr. 19). Melodi: Se Nr. 3.

5. *Afmarch fra Kanonerne!* (1898. Nr. 45).

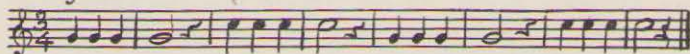

6. *Aftensmaaltid!* (1849. A—E. S. 19). Straks efter at der Kl. 6 er pebet til »Mynstring til klart Skib!«, pibes der til »Aftensmaaltid!«. — Fra sagkyndig Side meddeles, at dette *ikke* er et Signal, men et Kommando, der averteres ved »Opmærksomhedssignal!« med Baadsmandspiben.

7. *Alle Mand op!* (1849. A—E. S. 25). »Naar der pibes til »Alle Mand op!« skal der altid tillige udraabes det Arbeide eller den Manøvre, hvortil Mandskabet kaldes op; og, naar Tiden tillader det, pibes der nogle Minutter i Forveien til: »Skei ud overalt!«, for at Folkene kunne have Tid til at glemme deres Tøi.« Se iøvrigt Indledningen S. 236.

8. *Appel!* (1862. S. 122 og Nr. 7).

Allegretto.

Tekst: 4 Gange: »Kom nu her ind!« Signalet kaldes i 1860, 1871 og 1898: »Møde efter Skytrullen!«, i 1862: »Appel!«, i c. 1864 og 1898: »Samling!« og i c. 1864: »Apell!«, — I Forbindelse med andre Signaler i 1860: »Klarskib!«, i 1871: »Klartskib!« og i 1898: »Klart Skib!« — Fra sagkyndig Side meddeles, at Benævnelsen: »Appel!« ikke er noget maritimt Udtryk, idet der om Bord altid kun benyttes Betegnelserne: »Møde efter Skytrullen!« eller: »Skytrulle!«, medens det ved Landgangsekspeditioner hedder: »Samling!« Hertil skal kun bemærkes, at Signalet: »Appel!« findes i »Excerceerreglement for Den Kongelige danske Søetat« saavel i Tillæget Side 122 som i Nødehæftet sammesteds.

9. *Artilleridivisionen.* (1898. Nr. 22).

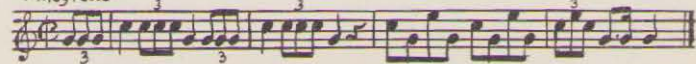
Moderato.

Tekst efter mundtlig Overlevering: »Nu skal vi alle hver især møde paa Dækket med Gevær!« Signalet kaldes i 1871: »Exerceerskolens Kjendings-signal!« i 1898: »Landgangskompagniet (Exerceerskolen)!« og i 1898: »Artilleridivision!«

10. *Attakeer!* (1862. S. 123 og Nr. 19).

Allegretto

Tekst: »Stikker Du mig, stikker jeg Dig, stikker Du

mig, stikker jeg Dig; thi at Lige gaar for Lige, ved Du jo nok min Ven!«

Signalet kaldes i 1860: »Til Entring!«, i 1862: »Attakeer!«, i c. 1864: »Gaae paa!« og i 1898: »Krydsfolksdivision!« og: »Gaa paa!« — I Forbindelse med andre Signaler i 1871: »1. Entreskifte!«, »2. Entreskifte!«, »3. Entreskifte!«, »1. Entreskifte tilbage!«, »2. Entreskifte tilbage!« og »3. Entreskifte tilbage!« samt i 1898: »Entredivisionen!«, »Skyttedivisionen!« og »Vaabenparade!«

11. *Avanceer!* (1862. S. 123 og Nr. 8).

Allegro

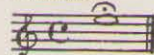

Tekst: »Fremad, kun fremad og jager Fjenden hjemad, kun fremad, kun frem!«

Signalet kaldes i 1860: »Sætte Kanonerne i Normalstillingen!«, i 1862: »Avanceer!«, i c. 1864 og 1898: »Fremad!«, i 1871: »Gjøre Kanonerne klare til Skud!« og i 1898: »Klar til Skud!« — I Forbindelse med andre Signaler i 1871: »Klartskib!« og i 1898: »Klart Skib!«

12. *Avertissement (lang Tone)!* (1862. S. 123 og Nr. 18).

Andante.

Signalet kaldes i 1860 og 1871: »Batteriet færdig!«, i 1862: »Avertissement (lang Tone)!«, i c. 1864: »Lang Tone!« og i 1898: »Færdig!« og »Giv Agt!« — I Forbindelse med andre Signaler i 1871: »1. Entreskifte!«, »2. Entreskifte!«, »3. Entreskifte!«, »Landgangscompagniet!«, »1. Entreskifte tilbage!«, »2. Entreskifte tilbage!«, »3. Entreskifte tilbage!« og »Landgangscompagniet tilbage!« samt i 1898: »Gruppe 1!«, »Gruppe 2!«, »Gruppe 3!«, »Gruppe 4!«, »Entredivisionen!« og »Skyttedivisionen!«

13. *Bagbords Batteri!* (1860. S. 90 og Nr. 2).

Allegro

Signalet kaldes i 1860, 1871 og 1898: »Bagbords Batteri!«, i 1862 og c. 1864: »Venstre Fløi!« og i 1898: »Venstre Fløj!« — I Forbindelse med andre Signaler i 1871: »1. Divisions Bagbords Batteri!« og »2. Divisions Bagbords Batteri!« samt i 1898: »Gruppe 4!«

14. *Bagbords Indenbords Fartøi Nr. 1!* (1849. A—C. S. 7; bortf. 1892).
»Opmærksomhedssignalet, to korte Pibestød og et dobbelt Pibestød.«

15. *Bagbords Indenbords Fartøi Nr. 2!* (1849. A—C. S. 7; bortf. 1892).
»Opmærksomhedssignalet, to korte Pibestød og eet langt Pibestød.«

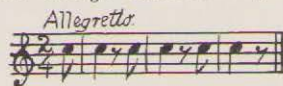
16. *Bagbords Laarings Fartøi!* (1849. A—C. S. 7; bortf. 1892).
»Opmærksomhedssignalet og to korte Pibestød.«

17. *Bagbords-Side!* (1838. S. 38; bortf.).
Som Trommesignal: »To korte Hvirvler.«
— Hornsignal: »3 dobbelte ligelydende dybe Toner.« (?)

18. *Batterierne sættes tilborde!* (1849. A—E. S. 16).
»Der slaaes Apell for vedkommende Batteriers Mandskab, som samles ved Kanonerne om Bagbord først. Ved 1ste Signal fattes Tallierne,
— 2det — sættes Batterierne tilborde,
— 3die — skeer Overgangen til Styrbord, hvor de samme Signaler foretages. . . . Paa sidste Signal forlader Mandskabet Kanonerne. . . .«
Appel for Tromme: Se Indledningen S. 233.

19. *Batteriet færdig!* (1860. S. 92 og Nr. 16).
Melodi: Se Nr. 12.

20. *Batteriets øvrige Kanoner!* (1871. Nr. 10).

Signalet kaldes i 1860: »1. Entreskifte!«, i c. 1864: »Skytterne!«, i 1871: »Batteriets øvrige Kanoner!« og i 1898: »Skytter!«, hvilket sidste bortf. i 1905.

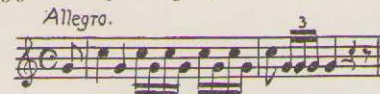
21. *Batterikanoner (Kassematkanoner)!* (1898. Nr. 8).

Tekst efter mundtlig Overlevering: 2 Gange: »Kassematkanoner!« — Signalet kaldes i 1898: »Batterikanoner (Kassematkanoner)!« og i 1905: »Mellemskyts!«

22. *Begynd Skydning!* (1860. S. 91).
Trommesignal: »tre enkelte Appeller.« Se Indledningen S. 235.

23. *Begynd Skydning!* (1860. Nr. 13).

Tekst: »Forvar Dig, dæk Dig nu saa godt Du kan, dæk Dig nu vel!«

Signalet kaldes i 1860, 1871 og 1898: »Begynd Skydning!«, i 1862: »Chargeer!« og i c. 1864 og 1898: »Skyd!« Signalets to sidste Takter bortfalder i 1905.

24. *Brandsignal!* (1914. L. og B. f. Sø. III. S. 16. § 23).

Kimen med Klokken og Piben med Baadsmændspiberne. — Fra sagkyndig Side meddeles, at der derefter, hvad der i og for sig ligger i Sagen selv, raabes: »Brand!« efterfulgt af en Angivelse af det Sted, hvor det brænder. Dette menes at kunne findes »ved nærmere Eftersyn i andre Reglementer eller Ordrebøger.«

25. *Brasning!* (1849. A—C. S. 6; bortf. 1892).
Bagbord: »to korte Pibestød.«
Styrbord: »eet langt Pibestød.«

26. *Brasning og Topning!* (1892. L. og B. for Sø. III. S. 58. § 5, 5).

Uagtet der paa det anførte Sted staar: »Signaler for Brasning og Topning indenbords fra,« viser det sig gennem sagkyndig Meddelelse, at det *ikke* er et Signal, men en Kommando. Brasning og Topning foregaar »ved Hjælp af et System af Signaler og Pift med Baadsmændspiben.« Bl. a. anvendes:

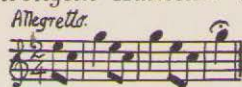
Bagbord: »To korte, fine Stød.« og
Styrbord: »Et langt fint Stød.«

27. *Chargeer!* (1862. S. 123 og Nr. 16).

Melodi og Tekst: Se Nr. 23. — I det trykte Signal er Triolen i sidste Takt fejlagtig skrevet som $\frac{3}{8}$ i Stedet for $\frac{3}{16}$ Noder.

Colonne! Se: Kolonne.

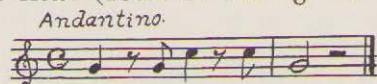
Compagni! Se: Kompagni.

28. *De armstrongske Kanoner!* (1871. Nr. 9).

Signalet kaldes i 1860: »3. Entreskifte!«, i c. 1864 og 1898: »Reserven!«, i 1871: »De armstrongske Kanoner!«, i 1898: »Reserve!« og i 1905: »Frigængerdivision!«

29. *Det almindelige Opmærksomhedssignal!* (1849. A—C. S. 6).

Her nævnes det antagelig for første Gang, uden at der dog anføres noget om, hvorledes det lyder. Først i 1892. L. og B. f. Søv. III. S. 57 § 1 angives det som: »Et langt, fint Stød, efterfulgt af en lang Trille«, med Tilføjelsen, at »dette Signal gives foran enhver Befaling, som af vedkommende Underofficer ved Kommando skal bekendtgjøres over hele Skibet.«

30. *Det Hele!* (1862. S. 122 og Nr. 1).

Tekst: »Alle Mand giv Agt!«

Signalet kaldes i 1862, c. 1864 og 1898: »Det Hele!« — I Forbindelse med andre Signaler i 1898: »Det Hele! Staa!«, »Det Hele! Gaa videre!«, »Det Hele! Skytter ind!« og »Det Hele! Skytter ud!«

31. *Det Hele! Gaa videre!* (1898. Nr. 40).

Melodi: Se Nr. 30 og

Signalets 2. Post kaldes i c. 1864: »2. Compagni!«, i 1871: »Signal for at gaa videre med Øvelserne!« og i 1898: »Det Hele! Gaa videre!«

32. *Det Hele! Skytter ind!* (1898. Nr. 53). Inddragning af hele Skyttelinien.

Melodi: Se Nr. 30 og

Signalets 2. Post kaldes i c. 1864 og 1898 »Skytter ind!«, i 1898: »Hurtigskydende Kanoner!« og i 1905: »Let Skyts!« — I Forbindelse med andre Signaler i 1898: »Giv Agt! Skytter ind!« og »Det Hele! Skytter ind!«

33. *Det Hele! Skytter ud!* (1898. Nr. 52). Udvikling af hele Kompagniet.

Melodi: Se Nr. 30 og

Signalets 2. Post kaldes i c. 1864 og 1898: »Skytter ud!«, i 1871: »Dæks-Musketteriet!« og i 1898: »Revolver- og Reculkanoner!« — I Forbindelse med andre Signaler i 1898: »Giv Agt! Skytter ud!« og »Det Hele! Skytter ud!«

34. *Det Hele! Staa!* (1898. Nr. 39). Blæses, naar der under Eksercits skal gøres Rør.

Melodi: Se Nr. 30 og

Signalets 2. Post kaldes i c. 1864: »1. Compagni!«, i 1871: »Signal til at staa under Øvelserne!« og i 1898: »Staa!« — I Forbindelse med et andet Signal i 1898: »Det Hele! Staa!« Det bemærkes, at Ordet: »Staa« i maritim Betydning betegner at holde op.

35. *Det Hele! Tilbage!* (1893. L. og B. f. Søv. 1891—93. S. 152. § 28).

»Kl. 11 $\frac{1}{2}$ ophører Øvelser og Skibsarbejder, (Hornsignal: Det Hele tilbage!«).« Et Signal med denne Betegnelse findes ikke i noget af Flaadens Signalreglementer; men fra sagkyndig Side meddeles, at »i Stedet for at blæse alle Divisionernes Kendingssignaler hver for sig og for samtidigt at bringe alle andre Øvelser eller Arbejder, hvortil man intet Kendingssignal har,

til Ophør, blæses. . . . »Det Hele!« efterfulgt af. . . . »Tilbage og Aflevering!«: herved fremkommer Signalet: »Det Hele tilbage!«, hvorefter alle Øvelser og Arbejder standses, og Vaaben og Værktøj afleveres.« Det ses heraf, at Signalet i Virkeligheden er ureglementeret; men har vundet Hævd i Kraft af praktiske Hensyn.

Melodi: Se Nr. 30 og

Allegretto.

36. 1. Division! (1871. Nr. 1).

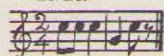
Moderato.

Signalet kaldes i c. 1864: »3. Compagni!« og i 1871 og 1898: »1. Division!« — I Forbindelse med andre Signaler i 1871: »1. Divisions Styrbords Batteri!« og »1. Divisions Bagbords Batteri!« samt i 1898: »Gruppe 1!«

37. 2. Division! (1871. Nr. 2).

Moderato.

Signalet kaldes i c. 1864: »4. Compagni!« og i 1871 og 1898: »2. Division!« — I Forbindelse med andre Signaler i 1871: »2. Divisions Styrbords Batteri!« og »2. Divisions Bagbords Batteri!« samt i 1898: »Gruppe 2!«

38. 1. Divisions Bagbords Batteri! (1871. Nr. 6; bortf. 1898).

Melodi: Se Nr. 36 og Nr. 13.

39. 2. Divisions Bagbords Batteri! (1871. Nr. 8; bortf. 1898).

Melodi: Se Nr. 37 og Nr. 13.

40. 1. Divisions Styrbords Batteri! (1871. Nr. 5; bortf. 1898).

Andantino

Melodi: Se Nr. 36 og

Signalets 2. Post kaldes i 1860, 1871 og 1898: »Styr-

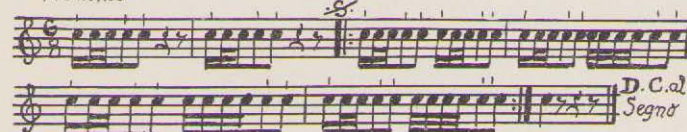
bords Batteri!«, i c. 1864: »Høire Fløi!« og i 1898: »Højre Fløj!« — I Forbindelse med andre Signaler i 1871: »1. Divisions Styrbords Batteri!« og »2. Divisions Styrbords Batteri!« samt i 1898: »Gruppe 3!«

41. 2. Divisions Styrbords Batteri! (1871. Nr. 7; bortf. 1898).

Melodi: Nr. 37 og Nr. 40, 2. Post.

42. *Doubling!* (1860. S. 91; bortf.). Appellering, et Trommesignal, der muligvis har været som det nedenfor anførte, der under Betegnelsen: Appellering anvendtes i Hæren indtil c. 1852.

Tromme

43. *Doubling!* (1860. Nr. 12; bortf. 1898).

Signalet kaldes i 1860 og 1871: »Doubling!« og i 1862 og c. 1864: »Spredt Orden!« — Mærkeligt nok er de ældre Eksemplarer af dette Signal (i 1860 og 1862) fuldstændig korrekte i musikalsk Henseende, medens det nyeste (fra 1871) er ukorrekt, idet Optakten skal falde bort og Taktstregene flyttes $\frac{2}{8}$ til venstre, saaledes at Accentuationen kommer til at ligge paa det første af de enstregede g'er. De her anførte Noder er korrekte.

44. *Doubling!* (1898. Nr. 9).

Allegro.

Signalet kaldes i 1898: »Dæskanoner!« og i 1905: »Doubling!« I musikalsk Henseende gaar den samme Ukorrekthed igen som i Nr. 43; men det anførte er korrekt.

45. *Drenge at møde ved Faldreb (Faldereb)!* (1849. A—C. S. 6; bortf. 1892).
»Et dobbelt Pibestød.«

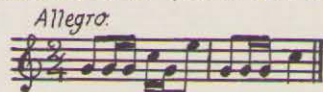
46. *Dækskanoner!* (1898. Nr. 9; bortf. 1905).
Melodi: Se Nr. 44, stadig med samme Ukorrektthed.

47. *Dæks-Musketteriet!* (1871. Nr. 31).
Melodi: Se Nr. 33. 2. Post.

48. *Dæks-Musketteriet tilbage!* (1871. Nr. 36).
Melodi: Se Nr. 47 og Nr. 35. 2. Post.
Signalets 2. Post kaldes i 1860 og 1871: »Sætte Kanonerne i daglig Orden!«, i c. 1864 og 1898: »Tilbage!« og i 1898: »I daglig Orden!« — I Forbindelse med andre Signaler i 1871: »Ophøre Klartskib!«, »Dæks-Musketteriet tilbage!«, »1. Entreskifte tilbage!«, »2. Entreskifte tilbage!«, »3. Entreskifte tilbage!« og »Landgangscompagniet tilbage!« samt i 1898: »Ophøre Klart Skib!«

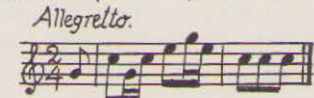
49. *Eksercerskolen!* (Landgangskompagniet!). (1898. Nr. 24 og 22).
Melodi: Se Nr. 30 og Nr. 9.

50. *Ekstrabevæbnede!* (1898. Nr. 20; bortf. 1905).

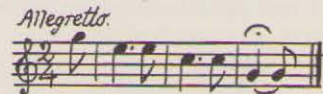
Tekst efter mundtlig Overlevering: »Ekstrabevæbnede, her kommer vi!« — Signalet kaldes i 1898: »Ekstrabevæbnede« og i 1905: »Matrosdivisionen!«

51. *En échelon frem!* (1862. S. 124 og Nr. 23; bortf. 1898).

Tekst: »Nu fremad skal Fronten forandres straks!« Signalet kaldes i 1862: »En échelon frem!«, i c. 1864: »Frontforandring fremad!«, i 1898: »Taarnkanoner!« og i 1905: »Svært Skyts!«

52. *En échelon tilbage!* (1862. S. 124 og Nr. 24; bortf. 1898).

Tekst: »Tilbage med vor Front!«.

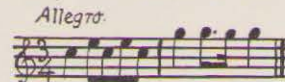
Signalet kaldes i 1862: »En échelon tilbage!«, i c. 1864: »Frontforandring tilbage!«, i 1898: »Mærskanoner!« og i 1905: »Maskinskyts!«

53. *Entredivisionen!* (1898. Nr. 17).
Melodi: Se Nr. 12 og Nr. 10. (1. Post bortf. 1905).

54. 1. *Entreskifte!* (1860. S. 90 og Nr. 3; bortf. 1871).
Melodi: Se Nr. 20.

55. 1. *Entreskifte!* (1871. Nr. 32; bortf. 1898).
Melodi: Se Nr. 12 og Nr. 10.

56. 2. *Entreskifte!* (1860. S. 90 og Nr. 4; bortf. 1871).

57. 2. *Entreskifte!* (1871. Nr. 33; bortf. 1898).
Melodi: 2 Gange Nr. 12, derefter Nr. 10.
Signalet kaldes i 1871: »2. Entreskifte!« og i 1898: »Skyttedivisionen!«

58. 3. *Entreskifte!* (1860. S. 90 og Nr. 5; bortf. 1871).
Melodi: Se Nr. 28.

59. 3. *Entreskifte!* (1871. Nr. 34; bortf. 1898).
Melodi: 3 Gange Nr. 12, derefter Nr. 10.

60. 1. *Entreskifte tilbage!* (1871. Nr. 37; bortf. 1898).
Melodi: Se Nr. 12, Nr. 10 og Nr. 35. 2. Post.

61. 2. *Entreskifte tilbage!* (1871. Nr. 38; bortf. 1898).
Melodi: 2 Gange Nr. 12, derefter Nr. 10 og Nr. 35. 2. Post.

62. 3. *Entreskifte tilbage!* (1871. Nr. 39; bortf. 1898).
Melodi: 3 Gange Nr. 12, derefter Nr. 10 og Nr. 35. 2. Post.

63. *Entring!* (1838. S. 38 og 39; bortf.).
Som Trommesignal: »ved atter at slaa Allarm, hvilket gjentages ved hvert Entreskifte!« Signalet ukendt.
Som Hornsignal: »ved atter at blæse Allarm, hvilket gjentages ved hvert Entreskifte!« Signalet ukendt.

64. *Exerceerskolens Kjendingssignal!* (1871. Nr. 11; bortf. 1898).

Melodi: Se Nr. 9.

65. *Faldereb!* (*Faldreb!*) (1849. A—C. S. 6).

»Hertil benyttes de almindeligen brugte Signaler.« (?)

66. *Falderebsgaster!* (*Faldrebsgaster!*) (1892. L. og B. f. Sø. III. S. 58. § 3, 1).

»To korte, fine Stød hurtigt efter hinanden.«

67. *Falderebshonnør!* (*Faldrebshonnør!*) Se Nr. 205 og 206.

68. *Fast!* (1849. A—C. S. 6; bortf. 1892).

»Hertil benyttes de almindeligen brugte Signaler.« (?)

69. *Fast!* (1892. L. og B. f. Sø. III. S. 58. § 5, 3).

»Fire korte, fine Stød hurtigt efter hverandre, derpaa Trille og endelig tre fine Stød.«

70. *Feie!* (1849. A—C. S. 6; bortf. 1892).

»To dobbelte Pibestød.«

71. *Feining!* (1892. L. og B. f. Sø. III. S. 58. § 2).

»To dobbelte, korte, fine Stød.«

72. *Flaget heises!* (1849. A—E. S. 16 og 34).

»Kl. 8, efter foregaaende Melding til Chefen, slaaes 8 Glas; Flaget heises op, Bramræerne kaies; Vagten præsenterer og March slaaes; Skildvagterne ved Falderebene affyre deres ladte Geværer. Dersom Skildvagterne ved Falderebene ikke have ladt Gevær, gjøre de Front imod Flaget og præsenterer. Haves Musikkorps ombord, spiller dette ved Flagets Heisning.«

73. *Fore Mær!* (1892. L. og B. f. Sø. III. S. 58. § 4, 1; rettet d. $\frac{19}{3}$ 1912).

»Et langt, fint Stød, efterfulgt af et kort, fint Stød.«

74. *Forsvar mod Cavalleri!* (1862. S. 123. Nr. 20). Melodi: Se Nr. 130 og Nr. 12.

75. *Fremad!* (c. 1864. Nr. 12).

Melodi: Se Nr. 11.

76. *Frigængerdivision!* (1898. Nr. 19).

Melodi: Se Nr. 28.

77. *Fritstaaende Øvelser!* (1898. Nr. 66).

Allegro

Tekst efter mundtlig Overlevering: »Nu skulde den Onde da knuse deri, nu skal vi op og hoppe fri, hoppe fri, hoppe fri!«

Signalet kaldes i 1898: »Rytteri!« og i 1905 tillige: »Fritstaaende Øvelser!«

78. *Frontforandring fremad!* (c. 1864. Nr. 20).

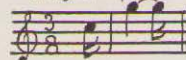
Melodi og Tekst: Se Nr. 51.

79. *Frontforandring tilbage!* (c. 1864. Nr. 21).

Melodi og Tekst: Se Nr. 52.

80. *Fyr!* (1898. Nr. 33).

Allegro

Tekst efter mundtlig Overlevering: »Giv Fyr!« Saaledes som Signalet er trykt, er det ikke i Overensstemmelse med musikalsk Ortografi, idet Punktet efter den sidste Node bør ændres til $\frac{1}{16}$ bundet Node for at kunne svare til Optakten.

81. *Færdig!* (1898. Nr. 32).

Melodi: Se Nr. 12.

82. *Gaae paa!* (c. 1864. Nr. 24).

Melodi og Tekst: Se Nr. 10.

83. *Gaa langs Dæk!* (1892. L. og B. f. Sø. III. S. 58. § 5, 2).

»Et kort, fint Stød, efterfulgt af et kort, grovt Stød, Stødene i Skridttakt.«

84. *Gaa paa!* (1898. Nr. 65).

Melodi og Tekst: Se Nr. 10.

85. *Gaa videre!* (1898. Nr. 40).

Melodi: Se Nr. 31, 2. Post.

Tekst efter mundtlig Overlevering: »Gaa videre!«

86. *Giv Agt!* (1898. Nr. 51).

Melodi: Se Nr. 12.

87. *Giv Agt! Skytter ind!* (1898. Nr. 53).

Melodi: Se Nr. 12 og Nr. 32, 2. Post.

88. *Giv Agt! Skytter ud!* (1898. Nr. 52).

Melodi: Se Nr. 12 og Nr. 33, 2. Post.

89. *Giv Agt: Til højre!* (1898. Nr. 57).*Allegretto.*

Melodi: Se Nr. 12 og

Skraamarch i Rething af den højre Flanke.

Signalets 2. Post kaldes i 1860, 1871 og 1898: »Til Kanonerne om Styrbord!«, i c. 1864: »Til Høire!«, i 1898: »Til højre!« og i 1905: »Til Styrbord!«

90. *Giv Agt! Til venstre!* (1898. Nr. 58).*Allegro.*

Melodi: Se Nr. 12 og

Skraamarch i Retning af den venstre Flanke.

Signalets 2. Post kaldes i 1860, 1871 og 1898: »Til Kanonerne om Bagbord!«, i c. 1864: »Til Venstre!«, i 1898: »Til venstre!« og i 1905: »Til Bagbord!«

91. *Giver Agt!* (1779. S. 23; bortf.). »En Virbel slaes paa Trommen!«92. *Gjøre Kanonerne klare til Skud!* (1871. Nr. 15)

Melodi: Se Nr. 11.

93. *Gruppe 1!* (1898. Nr. 15).

Melodi: Se Nr. 36 og Nr. 12.

94. *Gruppe 2!* (1898. Nr. 16).

Melodi: Se Nr. 37 og Nr. 12.

95. *Gruppe 3!* (1898. Nr. 13).

Melodi: Se Nr. 40, Post 2 og Nr. 12.

96. *Gruppe 4!* (1898. Nr. 14).

Melodi: Se Nr. 13 og Nr. 12.

97. *Gudstjeneste!* (1849. A—E. S. 28 og 1893.

L. og B. f. Sø. 1891—93. S. 140).

Der lydes til Gudstjeneste ved at ringe med Klokken i omtrent 1 Minut (1893: 1/4 Minut), hvilket gentages 3 Gange med 5 (1898: 3) Minutter imellem hver Gang.

Ved Lydningen 1. Gang hejses Gudstjenestestanderen (hvid Stander med rødt Kors). Under Lydningen samler Besætningen sig paa det til Gudstjenesten bestemte Sted, og naar 3. Lydning ophører, begynder Gudstjenesten.

98. *Hale paa Stedet!* (1892. L. og B. f. Sø. III. S. 58. § 5, 2).

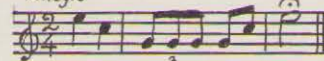
»Et kort, fint Stød, efterfulgt af et langt, grovt Stød.«

99. *Halning!* (1849. A—C. S. 6). »Hertil benyttes de almindeligen brugte Signaler.« (?)100. *Halning!* (1892. L. og B. f. Sø. III. S. 58. § 5, 2). (Se: »Hale paa Stedet!«, »Gaa langs Dæk!«, »Løbe væk!« og »Staa hale!«).101. *Hal op!* eller: *Sæt af!* (1892. L. og B. f. Sø. III. S. 60. § 2).

»1 kort Pibestød.«

102. *Hold inde!* (1898. Nr. 43; bortf. 1905).*Allegro.*

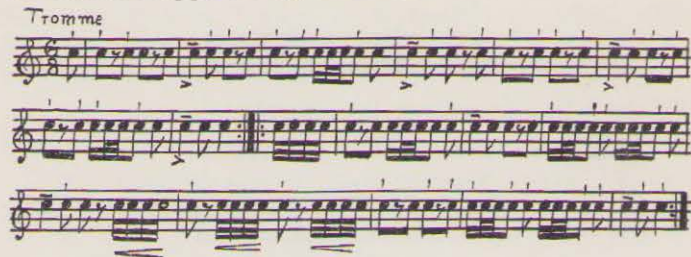
Tekst: 2 Gange: »Skyd ikke mer!«

103. *Hold inde!* (1898. Nr. 64).*Allegro*104. *Hold inde med Chargeringen!* (1862. Nr. 17). Melodi og Tekst: Se Halvdelen af Nr. 102.105. *Hold inde med Skydning!* (1860. Nr. 14). Melodi og Tekst: Se Halvdelen af Nr. 102.106. *Hold inde med Skydning!* (1860. S. 91). »Tipto uden Hvirvlen.«

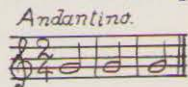
Da Flaadens »Tipto!« er et Hornsignal, der ganske svarer til Hærens »Retræte«, kan der med Ordene »uden Hvirvlen« selvfølgelig kun være Tale om et Trommesignal; men et saadant er ukendt. Da »Tipto!« imidlertid ogsaa svarer til Hærens gamle »Tappenstreg!« (Forgangen Nat o. s. v.), der endnu holdes i Hævd ved Livgarden, hvor den slaas som Retræte

(ved visse Lejligheder i Forbindelse med Piccolofløjte), og da denne indledes med en Trommesolo, der slaas *staaende* og bestaar af tre Appeller og tre lange Hvirvler, kan den Mulighed tænkes, at man noget lare har betegnet denne Indledning som »Hvirvlen«. Saafremt dette er tænkeligt, indtræder der imidlertid det mærkelige ved Sagen, at man, for at faa Skydningen standset, har benyttet et Signal, der med sine Gentagelser rummer ialt 32 Takter, og som i Marchtakt spiller mellem $\frac{1}{2}$ og $\frac{3}{4}$ Minut. Der er dog ogsaa udtalt den Formodning, at dette Signal ikke har kunnet sidestilles med Signalerne 102—105, hvilke mere har været beregnet paa en momentvis Standsning af Skydningen, medens det her omtalte Signal derimod er tænkt som gældende Skydningens endelige Ophør ikke for det enkelte Skib, men for en større Flaadeafdeling. — For en Sikkerheds Skyld anføres dog Trommen til Tappenstregen nedenfor, men selvfølgelig uden de omtalte Appeller og Hvirvler.

107. Holdt! (1862. S. 123 og Nr. 12).

Tekst: 3 Gange: »Holdt!«
 Signalet kaldes i 1862, c. 1864 og 1898: »Holdt!« —
 I Forbindelse med andre Signaler i 1860: »Ophøre
 Klarskib!«, i 1871: »Ophøre Klartskib!« og i 1898:
 »Ophøre Klart Skib!«

108. *Honneur for Kongehuset!* (1860. Nr. 25).

Da der er Fejl i de trykte Noder, vil Melodien i sin nuværende korrekte Form blive opført under Nr. 111.

Signalet kaldes i 1871: »Honneurmarche!« og i 1898:
 »Honnørmarch for Kongen, Kongehuset og Flaget!«

Da der under Signalet henvises til Søkrigsartiklernes §§ 833—838, vil det formentlig være paa sin Plads at citere i hvert Fald den første af disse Paragraffer.

»Naar Vi selv, eller Vores Hiert-elskelige Gemal Dronningen kommer i Vores Flaade, eller Escadre, og passere den; da skulle alle Folkene paa alle Skibene gaae op i Vanterne og paa Stagerne til den Side, Vi passere dem; Vagten træde ud, Gevær præsenteres, slaas Marche, Officieren fælde sin Kaarde, og fra Skibet af alt Folket raabes 3de Gange: Hursai. Gaae Vi om Borde paa noget Skib, da træder Vagten ud, Gevær præsenteres, slaas Marche, og Officieren fælder sin Kaarde. Passere Vi noget enkelt Skib, da forholdes paa samme Maade.« — Den anvendte Trommemarch kendes ikke.

Selv om det ligger noget udenfor det egentlige Signalspørgsmaal, giver den citerede § 833 dog Anledning til nogle Betragtninger over det fremmedartede Udtryk: »Hursai!« Ordet har ikke været til at finde, end ikke i »Ordbog over det danske Sprog«; men ved en Henvendelse til Redaktionen af denne er det bleven oplyst, at det utvivlsomt er en Melleform for Ordene: »Hurra!« og »Hussa!« og synes at være direkte overført fra det engelske: »Huzza!« i dettes ældre Former: »Huzzah!« og »Huzzay!« — Hvad Ordet »Hurra!« angaar, varierer Stavemaaden med, »Hurrae!«, »Hurrah!«, »Hurej!« og »Hurrau!« samt som »Hussa!« eller »Huzza!« Hurra er slavisk og betyder: Til Paradis! efter den Forestilling, at den, der falder i Kamp for sit Fædreland, gaar til Paradis, hvad der jo ogsaa svarer til Tanken i den nordiske Mytologi, hvor de Kæmper, der blev paa Valen, gik til Valhalla. Af fornævnte Ordbog er fremdeles om Ordet: »Hurra!« udplukket følgende Citater, der alle tangerer Flaaden eller dens Mandskaber:

»de (Matroserne) begynte med deres sædvanlige Hurra! raaben og kæmpede . . . . imod Ilden af alle Kræfter«, (Reiserers Ildebrandshistorie).

»Søemands ærlig Bryst toeg til sit vanlig' Maal saa Luften bævede ved nidkiert Hurra-Skraal!«

»hils ham med den Hurrastemme, den danske Sømand dæmper ei, fordi vor Flaade gik sin Vei.«

»Hver Miil blev Hilsener med syv og tyve Skud fra hvert af Skibene med Huzza fyret ud.« (Ved Dronning Caroline Mathilde's Rejse over Storebælt).

»Et Huzza, virvlende i Luften, følger paa, saasnart man Smakken seer for fulde Sejl at gaa.«

109. *Honneur for militaire og Standspersoner!* (1860. Nr. 26).

Gentages 2—3 Gange. (Se Søkrigsartiklernes §§ 887—893). Da den trykte Melodi er ukorrekt med Undtagelse af 1. Takt, vil den blive opført i sin korrekte Form under Nr. 112.

Signalet kaldes i 1860 og 1862: »Honneur for militaire og Standspersoner!«, i 1871: »Honneursignal!« og i 1898 1—3 Gange som: »Honnør for Stander-mænd!«, »Honnør for Kontreadmiral og Generalmajor!« og »Honnør for Viceadmiral og Generaløjntant!«

110. *Honneur for militaire og Standspersoner!* (1862, 5. Side).

Melodi: Se Nr. 3. (Se Søkrigsartiklerne §§ 882—886).

111. *Honneurmarche!* (1849. A—E. S. 34 og 1871. Nr. 41).

Allegro maestoso.

112. *Honneursignal!* (1871. Nr. 42).

Moderato.

113. *Honnør for Kontreadmiral og Generalmajor!* (1898. Nr. 5).

Melodi: Se Nr. 112. (2 Gange).

Signalet kan efter Omstændighederne blæses paa Signalthorn eller spilles af Musikken. Det bør maaske fremhæves, at Flaaden, saavel her som i Nr. 115 og Nr. 118, ogsaa medtager de af Hærens Personer, for

hvem der skal afgives Honnørsignaler, medens det omvendte ikke er Tilfældet; herved opstaar dog den Uoverensstemmelse, at en Generalmajor, der skal honoreres af et Flaadekommando, vil faa Signalet 2 Gange, medens der ved Hæren kun tilkommer ham 1 Gang, medens omvendt en Kontreadmiral af et militært Kommando vil faa 1 Signal, uagtet der tilkommer ham 2.

114. *Honnør for Stander-mænd!* (1898. Nr. 6).
Melodi: Se Nr. 112. (1 Gang). Blæses eller spilles som Nr. 113.

115. *Honnør for Viceadmiral og Generaløjntant!* (1898. Nr. 4).

Melodi: Se Nr. 112. (3 Gange). Blæses eller spilles som Nr. 113.

116. *Honnørmarch for fremmede kongelige og fyrstelige Personer, Republikers Præsidenter samt fyrstelige Personer af det danske Kongehus Sidelinier!* (1898. Nr. 2).
Allegro moderato.

Blæses eller spilles som Nr. 113.

117. *Honnørmarch for Kongen, Kongehuset og Fla-gel!* (1898. Nr. 1).

Melodi: Se Nr. 111. Blæses kun paa Signalthorn.

118. *Honnørmarch for Marineministeren, Krigsmini-steren og danske diplomatiske Repræsentanter!* (i det Lands Havn, hvor de er akkrediterede). (1898. Nr. 3).
Melodi: Se Nr. 3, men uden Gentagelser. Blæses eller spilles som Nr. 113.

119. *Hurtig!* (1862. S. 123 og Nr. 10).

Allegro.

Tekst: »Læg Haanden paa Tasken og løb!« Fragment af Auber: »Fra Diavolo.«

Signalet kaldes i 1862 og c. 1864: »Hurtig!« og i 1898: »Løb!« — I Forbindelse med andre Signaler i 1860: »Klarskib!«, i 1871: »Klartskib!« og i 1898: »Klart Skib!«

120. *Hurtigskydende Kanoner!* (1898. Nr. 10).
Melodi: Se Nr. 32, 2. Post.

121. *Hurtig-Skydning!* (1871. Nr. 27).
Melodi: Se Nr. 119.

122. *Hurtig Skydning!* (1898. Nr. 31).
Melodi: Se Nr. 23. (2 Gange). (De to sidste Takter bortfaldet i 1905).

123. *Hækjollen!* (1849. A—C. S. 7; bortf. i 1892).
»To Opmærksomheds Signaler.«

124. *Høire Fløi!* (1862. S. 122 og Nr. 4).
Melodi: Se Nr. 40, 2. Post.
Tekst: »Højere Fløj!«

125. *Højre Fløj!* (1898. Nr. 49).
Melodi: Se Nr. 40, 2. Post.
Tekst: Se Nr. 124.

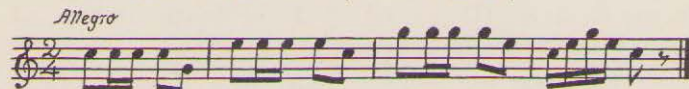
126. *I daglig Orden!* (1898. Nr. 44).
Melodi: Se Nr. 35, 2. Post. Blæst efter »Krydsfolks-division!«, »Skytdivision!« (bortf. i 1905), »Frigænger-division!«, »Matrosdivision!«, »Maskindivision!«, »Artilleridivision!« og »Vaabenparade!« betyder det: »Tilbage og Aflevering!« — Det er af dette Signal og »Det Hele!«, at man har konstrueret det ureglerede Signal: »Det Hele tilbage!« Se Nr. 35.

127. *I Foremars!* (1849. A—C. S. 7; bortf. i 1892).
»Den første halve Takt af Signalet for »Alle Mand op!« og eet kort Pibestød.« (Se under Nr. 129).

128. *I Krydsmars!* (1849. A—C. Nr. 7; (bortf. i 1892).
»Den første halve Takt af Signalet for »Alle Mand op!« og tre korte Pibestød.« (Se under Nr. 129).

129. *I Storemars!* (1849. A—C. S. 7; bortf. i 1892).
»Den første halve Takt af Signalet for »Alle Mand op!« og to korte Pibestød!« (Med Hensyn til Nr. 127—129 henvises til Nr. 7).

130. *Kanoneksercits!* (1898. Nr. 29).

Signalet kaldes i 1860: »Møde med Exercice!«, i c. 1864: »Colonne!«, i 1871: »Møde til Exercits!« og i 1898: »Kanoneksercits!« — I Forbindelse med andre Signaler i 1862: »Forsvar mod Cavalleri!« og i 1871: »Landgangscompagniet!« og »Landgangscompagniet tilbage!«

131. *Kassematkanoner! (Batterikanoner)!* (1898. Nr. 8).
Melodi og Tekst: Se Nr. 21.

132. *Klar er!* (1849. A—C. S. 6). »Et kort Pibestød.« (Bortf. 1892).

133. *Klar er!* (1892. L. og B. f. Søv. III. S. 58. § 5, 1). »Et langt, fint Stød, dobbelt saa langt som ved det almindelige Opmærksomhedssignal.«

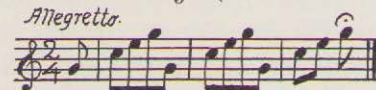
134. *Klarskib!* (1838. S. 38). »Betegnes ved at slaae (blæse) Allarm!« Trommesignalet ukendt. Signalet kaldes i 1838 og 1860: »Klarskib!«, i 1871: »Klartskib!« og i 1898: »Klart Skib!«

135. *Klarskib!* (1860. S. 91). »Alarm!« Trommesignalet ukendt.

136. *Klarskib!* (1860. Nr. 9).
Melodi: Se Nr. 8, Nr. 11 og Nr. 119.

137. *Klar til Skud!* (1898. Nr. 30).
Melodi: Se Nr. 11.

138. *Klar til Vædring!* (1898. Nr. 36).

139. *Klartskib!* (1871. Nr. 12).
Melodi: Se Nr. 8, Nr. 11 og Nr. 119.

140. *Klart Skib!* (1898. Nr. 26).
Melodi: Se Nr. 8, Nr. 11 og Nr. 119.

141. *Klar ved Aarerne!* eller *Reis Aarerne!* (1890. L. og B. f. S. III. S. 60. § 2, 1; bortf. 1892). »1 kort Pibestød.«

142. *Klar ved Aarerne!* eller *Reis Aarerne!* (1892. L. og B. f. Søv. III. S. 59. § 6, 1). »Et kort, fint Stød.«

143. *Kolonne!* (*Colonne*). (1862. Nr. 20).
Melodi: Se Nr. 130. Melodien er her afsluttet med $\frac{1}{8}$ Pause, hvad der selvfølgelig er forkert, medmindre den sidste Node ændres til $\frac{1}{8}$, hvad Tilfældet er i Nr. 130.

Tekst: »Kækt vil vi stride, Side om Side, skynd Jer i Tide til Kolonnen ind!«

144. 1. *Kompagni!* (*Compagni!*) (c. 1864. Nr. 2).
Melodi: Se Nr. 34, 2. Post.
Tekst: »Nummer Et!«

145. 2. *Kompagni!* (*Compagni!*) (c. 1864. Nr. 3).
Melodi: Se Nr. 31, 2. Post.
Tekst: »Nu er det os!«

146. 3. *Kompagni!* (*Compagni!*) (c. 1864. Nr. 4).
Melodi: Se Nr. 36.
Tekst: »Tredie Kompagni er et rask Kompagni!«

147. 4. *Kompagni!* (*Compagni!*) (c. 1864. Nr. 5).
Melodi: Se Nr. 37.
Tekst: »Fjerde Kompagni!«

148. *Krydsfolksdivision!* (1898. Nr. 17).
Melodi: Se Nr. 10.

149. *Lad falde Aarerne!* Se: »Aarerne ud!«

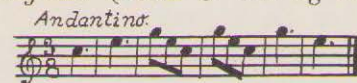
150. *Landgangscompagniet!* (1871. Nr. 35).
Melodi: Se Nr. 12 og Nr. 130.

151. *Landgangcompagniet tilbage!* (1871. Nr. 40).
Melodi: Se Nr. 12, Nr. 130 og Nr. 35, 2. Post.

152. *Landgangskompagniet!* (*Eksercerskolen!*) (1898. Nr. 24 og Nr. 22).
Melodi: Se Nr. 30 og Nr. 9.

153. *Langs Dæk!* eller: *Tramp i Dækket!* (1849. A—C. S. 6; bortf. 1892). »Hertil benytttes de almindeligen brugte Signaler.« (?)

154. *Langsom!* (1862. S. 123 og Nr. 11).

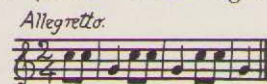
Tekst: »Vi skal ikke marchere saa hurtigt!«
Signalet kaldes i 1862: »Langsom!« og i 1898! »Langsomt!«

155. *Langsomt!* (1898. Nr. 61).
Melodi og Tekst: Se Nr. 154. Efterfulgt af Nr. 75 eller Nr. 278 angiver det, at Bevægelsen skal udføres med en Del af Skyttelinien ad Gangen.

156. *Lang Tone!* (c. 1864. Nr. 25).
Melodi: Se Nr. 12.

157. *Let Skyts!* (1898. Nr. 10).
Melodi: Se Nr. 32, 2. Post.

158. *Ligeud!* (1862. S. 123 og Nr. 15).

Tekst: 3 Gange: »Lige ud!«

159. *Lige ud!* (1898. Nr. 59).
Melodi og Tekst: Se Nr. 158.

160. *Lukke vandtæt overalt!* (1934. S. 31. § 23).
»Pibesignal (Opmærksomhedssignal) og Gonggong. Alle Døre, Luger og Lemme lukkes og maa ikke aabnes før efter nærmere Ordre.«

161. *Lukke vandtætte Døre!* (1934. S. 31. § 23).
»Pibesignal (Opmærksomhedssignal). »Alle Døre, Luger og Lemme lukkes.«

162. *Lukning overalt!* (1901. L. og B. f. Søv. III. S. 48. §§ 3 og 4; bortf. 1934). »Slag paa en Gonggong. . . . alle under Dæk værende Officerer og Underofficerer praje: »Luk vandtæt overalt!« Genaabning sker ligeledes ved Aflydning paa en Gonggong.

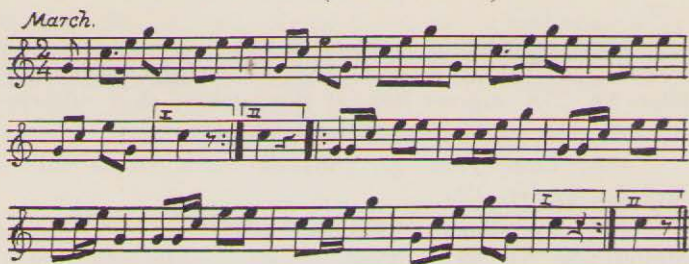
163. *Læg ind for!* (1890. L. og B. f. Søv. III. S. 65. § 5, 1; bortf. 1892). »1 kort Pibestød.«

164. *Læg ind for!* (1892. L. og B. f. Søv. III. S. 59. § 6, 5). »Et kort, fint Stød.«

165. *Løb!* (1898. Nr. 60).
Melodi og Tekst: Se Nr. 119.

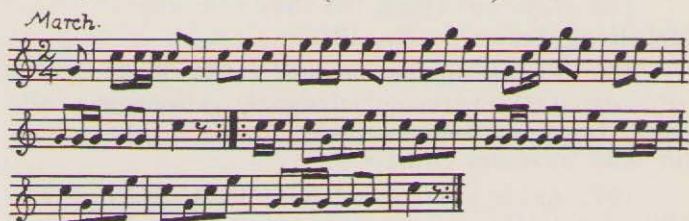
166. *Løbe væk!* (1892. L. og B. f. Sø. III. S. 58. § 5, 2).
Se Nr. 83, men i hurtig Takt.

167. *March Nr. 1!* (1898. Nr. 70).

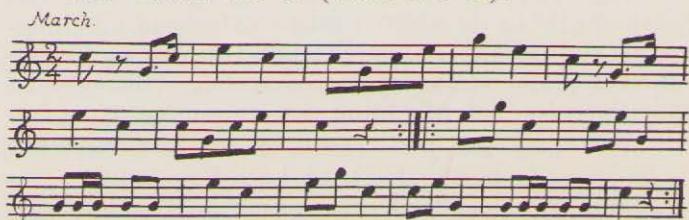
Om denne og de fem følgende Marcher skal anføres, at de to første formentlig kun anvendes i Flaaden, medens de fire sidste ogsaa anvendes i Hæren; men da denne kun har en eneste March i sine Reglementer, er de optaget her for at redde dem fra Forglemmelse.

168. *March Nr. 2!* (1898. Nr. 71).

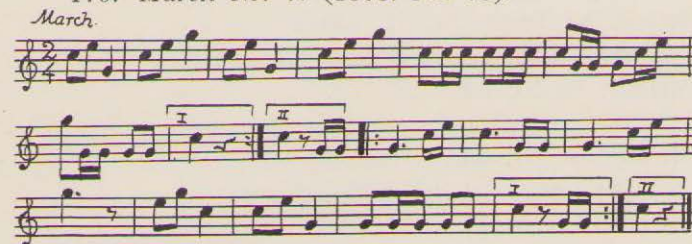
Se iøvrigt Nr. 167.

169. *March Nr. 3!* (1898. Nr. 72).

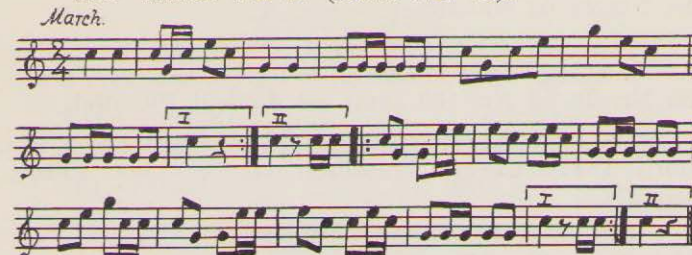
Se iøvrigt Nr. 167.

170. *March Nr. 4!* (1898. Nr. 73).

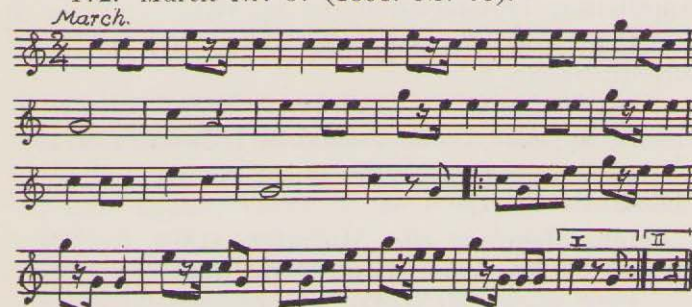
Se iøvrigt Nr. 167.

171. *March Nr. 5!* (1898. Nr. 74).

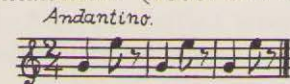
Se iøvrigt Nr. 167.

172. *March Nr. 6!* (1898. Nr. 75).

Se iøvrigt Nr. 167.

173. *Maskindivision!* (1898. Nr. 21).

Tekst: »Huha! Sorte Svende!«
Signalet kaldes i 1898: »Maskinreserven!« og i 1905:
»Maskindivision!«

174. *Maskinreserven!* (1898. Nr. 21).
Melodi og Tekst: Se Nr. 173.

175. *Maskinskyts!* (1898. Nr. 12).
Melodi: Se Nr. 52.

176. *Matrosdivision!* (1898. Nr. 20).
Melodi: Se Nr. 50.

177. *Mellemskyts!* (1898. Nr. 8).
Melodi: Se Nr. 21.

178. *Midtskibs Indenbords Fartøi Nr. 1!* (1849. A—C. S. 7; bortf. 1892).
Se Nr. 29 og Nr. 166.

179. *Midtskibs Indenbords Fartøi Nr. 2!* (1849. A—C. S. 7; bortf. 1892).
Se Nr. 29 og Nr. 166 samt eet dobbelt Pibestød.

180. *Mynstring til Klart Skib!* (1849. A—E. S. 18; bortf. 1892). Ukendt Trommesignal. Se ogsaa: »Mønstring!«

181. *Mærskanoner!* (1898. Nr. 12).
Melodi: Se Nr. 52.

182. *Møde efter Skytrullen!* (1860. S. 91; bortf.).
Appellering, Trommesignal. Se Nr. 42.

183. *Møde efter Skytrullen!* (1860. Nr. 7).
Melodi: Se Nr. 8.

184. *Møde til Exercice!* (1860. S. 91; bortf.). 6 enkelte Appeller. Trommesignal. Se Indledning, S. 235.

185. *Møde til Exercice!* (1860. Nr. 6).
Melodi: Se Nr. 130.

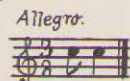
186. *Mønstring efter Skytrullen!* (1898. Nr. 28).
Melodi: Se Nr. 8. Se ogsaa: »Mynstring!«

187. *Naar skal skiftes Nummer og Post ved Kanonen!* (1779. S. 23; bortf.) »slaaes en Virbel.« Trommesignal.

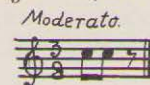
188. *Nummerne byttes!* (1779. S. 24; bortf.).
»Tegn gives ved et Drypslag af Tambouren.« Trommesignal. Se Indledningen S. 232.

189. *Nyt Haandgreb!* (1860. S. 92; bortf.).
»Dobbelt Drypslag. Trommesignal. Se Indledning S. 232.

190. *Nyt Haandgreb!* (1860. Nr. 20; bortf. 1898).

191. *Nyt Haandgreb!* (1898. Nr. 37).

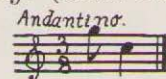
192. *Om igen!* (1898. Nr. 41).

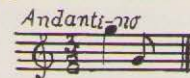
Tekst efter mundtlig Overlevering: »Om igen!«

193. *Omskiftning!* (1860. S. 92; bortf.).
»en enkelt Appel.« Trommesignal. Se Indledning S. 235.

194. *Omskiftning!* (1860. Nr. 22).

Mærkeligt nok ændres det enkle Signal i 1871. Nr. 24 til

Tekst efter mundtlig Overlevering: »Skift om!«

195. *Opgaa!* (1849. A—C. S. 6; bortf. 1892).
Hertil benyttes de almindeligen brugte Signaler.« (?)

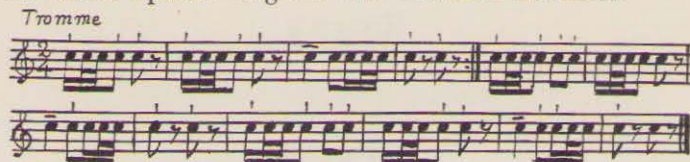
196. *Opgaa!* (1892. L. og B. f. Søv. III. S. 58. § 5, 4).
»Afvekslende grove og fine Triller.«

197. *Ophøre Klarskib!* (1838. S. 38; bortf.).
»ved at slaae af, det er: enkelte paa hinanden følgende Slag paa Trommen. Se Indledning S. 232.

198. *Ophøre Klarskib!* (1838. S. 39; bortf.). »4 ligelydende dybe og 4 ligelydende høie Toner.« (?)

199. *Ophøre Klarskib!* (1860. S. 92; bortf.). »Af-trop!« Ukendt Trommesignal. Dog fandtes der indtil 1852 et Trommesignal i Hæren med Betegnelsen: »Af-

trop«, der ganske vist var ledsaget af Fløjte. Trommestemmen opføres dog for alle Tilfælde nedenfor.

200. *Ophøre Klarskib!* (1860. Nr. 18).

Melodi: Se Nr. 35, 2. Post og Nr. 107.

201. *Ophøre Klart Skib!* (1898. Nr. 27).

Melodi: Se Nr. 35, 2. Post og Nr. 107.

202. *Ophøre Skydning!* (1838. S. 38; bortf.). »betegnes ved at slaae (blæse) Tapto.« (Se ogsaa Nr. 106 og Nr. 274).

203. *Opmærksomhedssignal!* (Se Nr. 29).

204. *Overgang!* (1838. S. 38; bortf.). Under Henvisning til Signalerne for: »Bagbords Side!« og »Styrbords Side!« hedder det: »det af ovenstaaende Signaler, som tilkjendegiver den Side, der skal besættes.« Herved forstaaes Overgangen fra Styrbord til Bagbord og omvendt; de paagældende Signaler findes under Nr. 17 og Nr. 249.

205. *Pib ind!* (1892. L. og B. f. Søv. III. S. 58. § 3, 3). »En lang Trille, efterfulgt af et langt, fint Stød, efterfulgt af en kort Trille og to korte, fine Stød.« (Se Nr. 67).

206. *Pib ud!* (1892. L. og B. f. Søv. III. S. 58. § 3, 2). »En lang Trille, efterfulgt af et langt, fint Stød,« (Se Nr. 67).

207. *Purr!* (1849. A—E. S. 24). Signal, der slaas paa Klokken Kl. 11³/₄ ved Udpurring af Hundevagtskvarteret.

208. *Rejs Aarerne!* eller *Klar ved Aarerne!* (1890. L. og B. f. Søv. III. S. 60. § 2, 1; bortf. 1892). Se Nr. 141.

209. *Rejs Aarerne!* eller *Klar ved Aarerne!* (1892. L. og B. f. Søv. III. S. 59. § 6, 1). Se Nr. 142.

210. *Reserve!* (1898, Nr. 48).

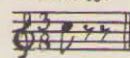
Melodi: Se Nr. 28. Tekst: 3 Gange: »Reservé!«

211. *Reserven!* (1862. S. 122 og Nr. 3).

Melodi: Se Nr. 28. Tekst: Se Nr. 210.

212. *Ret!* (1898. Nr. 38).

Moderato.

Tekst efter mundtlig Overlevering: »Ret!«

213. *Retireer!* (1862. S. 123 og Nr. 9).

Melodi: Nr. 35, 2. Post.

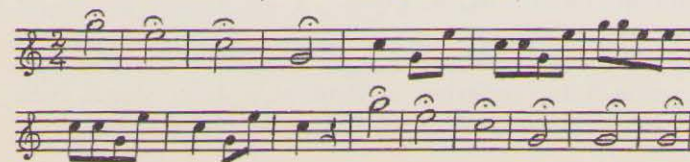
Tekst: »Vend om, vi skal lidt tilbage, vend om, vi skal lidt tilbage, vend om!«

214. *Retraite!* (1871. Nr. 43). Da fire af Takterne ikke er i Overensstemmelse med musikalsk Ortografi, henvises der for Melodiens Vedkommende til Nr. 274.

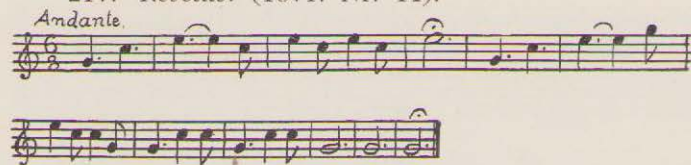
215. *Reveille!* (1849. A—E. S. 14 og 34 samt 1860. S. 91; bortf. 1893). »Reveille slaaes Kl. 5 eller til den af Chefen, efter Aarstiden, befalede Tid; Tambouren, ført af en Gefreiter og 2 Mand, drager Øverstedæk rundt. Samtidig hermed purres ud: de vagthavende Underofficerer pibe paa engang, ved alle tre Luger til Underste Batterie eller Banier, og raabe: »Reis ud!« — Trommesignalet er ukendt, medmindre det svarer til et i Hæren indtil c. 1852 under samme Betegnelse anvendt Trommesignal, hvortil der dog hørte en Fløjtestemme. For alle Tilfælde anføres den paagældende Trommestemme her.

216. *Reveille!* (1860. Nr. 24; bortf.).

Denne Melodi er sikkert den ældste kendte Reveille for Signalthorn.

217. *Reveille!* (1871. Nr. 44).

218. *Reveille!* (1893. L. og B. f. Søvn. 1891—93. S. 145. § 7). »Kl. 5 blæses Reveille og samtidig pures ud, idet de vagthavende Underofficerer paa en Gang pibe Opmærksomhedssignalet ved Lugerne til Batteriet og Banjerne og raabe: »Reis ud af Køjerne overalt.« Karakteristisk er det, at Raabene: »Reis ud!« i Nr. 215 og »Reis ud af Køjerne overalt!« i Nr. 218 indenfor Flaaden er gjort officielle, medens det tilsvarende Raab indenfor Hæren: »Saa — staar vi op!« er uofficielt; men ikke desto mindre har vundet Hævd gennem Aarene.

219. *Revolver- og Reculkanoner!* (1898. Nr. 11; bortf.).

Melodi: Se Nr. 33, 2. Post.

220. *Ro væk!* (1892. L. og B. f. Søvn. III. S. 59. § 6, 4). »En kort Trille!«

221. *Rytteri!* (1898. Nr. 66).

Melodi: Se Nr. 77.

222. *Samling!* (c. 1864. Nr. 11).

Melodi og Tekst: Se Nr. 8.

223. *Signal for at gaa videre med Øvelserne!* (1871. Nr. 26).

Melodi: Se Nr. 31, 2. Post.

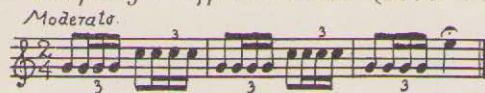
224. *Signal for at staa under Øvelserne!* (1871. Nr. 25).

Melodi: Se Nr. 34, 2. Post.

225. *Skaftning!* (1849. A—C. S. 6). »Hertil benyttes de almindeligen brugte Signaler.« (?) Fra sagkyndig Side meddeles, at dette *ikke* er et Signal, men et Kommando. Det anses dog ikke for utænkeligt, at

der har eksisteret et saadant Signal i tidligere Reglementer, men at de er gaaet i Glemmebogen og er ukendt af den nulevende Generation.

226. *Skaftning i Officersmessen!* (1898. Nr. 69).

227. *Skei ud overalt!* (1849. A—E. S. 25). Der pibes til. Se Nr. 228.

228. *Skejtes ud overalt!* (1849. A—E. S. 17). Kl. 11 pibes til — ved tre Pibestød. Fra sagkyndig Side meddeles, at saavel Nr. 227 som Nr. 228 *ikke* er Signaler, men Kommandoer.

229. *Skift om!* (1779. S. 24; bortf. 1898). Der »slaaes en Virbel!«

230. *Skift om!* (1898. Nr. 42; bortf. 1905).

Tekst efter mundtlig Overlevering: »Skift om!«

231. *Skyd!* (c. 1864. Nr. 22).

Melodi og Tekst: Se Nr. 23.

232. *Skyttedivisionen!* (1898. Nr. 18; bortf. 1905).

Melodi: Se Nr. 12 2 Gange og Nr. 10.

233. *Skytter!* (1898. Nr. 47).

Melodi: Se Nr. 20.

Tekst: 3 Gange: »Skytter!«

234. *Skytter ind!* (1862. S. 123 og Nr. 22).

Melodi: Se Nr. 32, 2. Post.

Tekst: Skytter ind, Skytter ind, Skytter ind igen!«

235. *Skytter ind!* (1898. Nr. 53). Inddragning af een Halvdeling.

Melodi og Tekst: Se Nr. 32, 2. Post.

236. *Skytterne!* (1862. S. 122 og Nr. 2).

Melodi og Tekst: Se Nr. 20.

237. *Skytter ud!* (1862. S. 123 og Nr. 21).

Melodi: Se Nr. 33, 2. Post.

Tekst: 3 Gange: »Skytterne ud!«

238. *Skytter ud!* (1898. Nr. 52). Udvikling af een Halvdeling.

Melodi og Tekst: Se Nr. 33, 2. Post.

239. *Slaae af!* (1779. S. 14). Se Nr. 197 og Indledning S. 232.

240. *Soutiens!* (1862. S. 124 og Nr. 25). Ordet betyder egentlig: Støtte, i Militærsproget: Reserve. Denne Reserveformation kaldes i Hæren: »Dobbeltlinie!« og formeres i to Linier bag hinanden med 7 Skridts Afstand og to Delinger i Fronten.

Melodi: Se Nr. 9.

241. *Spredt Orden!* (1862. S. 124 og Nr. 6).

Melodi: Se Nr. 43.

Tekst: 3 Gange: »Kom nu rask ud i en Kæde!«

242. *Staa!* (1898. Nr. 39).

Melodi: Se Nr. 34, 2. Post. (Det bemærkes, at Ordet: »Staa!« i den maritime Terminologie her som alle andre Steder skal forstaas som: »Hold op!«, »Hvil!« eller »Rør!«).

243. *Staa hale!* (1892. L. og B. f. Sø. III. S. 58. § 5, 2). »Fire korte, fine Stød hurtigt efter hverandre.«

244. *Store Mær!* (1892. L. og B. f. Sø. III. S. 58. § 4, 2, rettet d. $\frac{19}{3}$ 1912). »Et langt, fint Stød, efterfulgt af to korte, fine Stød.«

245. *Styrbords Batteri!* (1860. S. 90 og Nr. 1).

Melodi: Se Nr. 40, 2. Post.

246. *Styrbords Indenbords Fartøi Nr. 1!* (1849. A—C. S. 7; bortf. 1892). »Opmærksomheds Signalet, eet langt Pibestød og eet langt Pibestød.«

247. *Styrbords Indenbords Fartøi Nr. 2!* (1849. A—C. S. 7; bortf. 1892). »Opmærksomheds Signalet, eet langt Pibestød og eet dobbelt Pibestød.«

248. *Styrbords Laarings Fartøi!* (1849. A—C. S. 7; bortf. 1892). »Opmærksomheds Signalet og eet langt Pibestød.«

249. *Styrbords-Side!* (1838. S. 38; bortf.).

Som Trommesignal: »en lang Hvirvel.«

Som Hornsignal: »tre enkelte ligelydende dybe Toner.« (?)

250. *Svært Skyts!* (1898. Nr. 7).

Melodi: Se Nr. 51.

251. *Sæt af!* (1890. L. og B. f. Sø. III. S. 60. § 2, 1; bortf. 1892). »1 kort Pibestød.«

252. *Sæt af!* (1892. L. og B. f. Sø. III. S. 59. § 6, 2). »Et kort, fint Stød.«

253. *Sætte Kanonerne i daglig Orden!* (1860. S. 92 og Nr. 17.)

Melodi: Se Nr. 35, 2. Post.

254. *Sætte Kanonerne i Normalstilling!* (1860. S. 9 og Nr. 8).

Melodi: Se Nr. 11.

255—271. *Taaget Veir, Signaler i!* (Signal-System for Roflotillen 1849. S. 45—47; bortf.). — Til Signalering i taaget Veir anvendes:

1. Skud med Haubitser.
2. Geværsalver med 3 Geværer.
3. Tuden i Horn. (Hornet er ikke et Signalthorn, men et mindre Horn i Lighed med hvad der i sin Tid anvendtes af Kompagnicheferne i Hæren).
4. Triller paa Vægterpiben. (Piben er en almindelig Politifløjte).

Enhver Kanonbaad var forsynet med et Horn og en Vægterpibe. — De 17 Signaler er her som overalt ordnet i Bogstavorden, dog saaledes at deres Plads i Rækken er angivet ved et Nummer i Parentes umiddelbart efter Signalets Betegnelse.

255. *Ankrer!* (4). »2 Geværsalver.«

256. *Brandvagtstfartøierne roe ud!* (17). »1 lang Tone paa Hornet, 1 Geværsalve, 1 lang Tone paa Hornet med $\frac{1}{4}$ Minuts Mellemrum.«

257. *Gjører klart Skib!* (7). »2 Houbitzskud med $\frac{1}{4}$ Minuts Mellemrum.«

258. *Hold paa Aarerne!* (8). »2 lange Triller paa Piben med $\frac{1}{4}$ Minuts Mellemrum.«

259. *Jeg har ei forstaaet Signalet!* (6). »1 lang Tone paa Hornet og 1 Trille paa Piben.«

260. *Jeg har forstaaet Signalet!* (5). »1 lang Tone paa Hornet.«

261. *Jeg har Ulempe, eller er paa Grund, og trænger til Assistance!* (11). »Dette Signal gientages hver 10', indtil Assistancen er ankommen.« »3 Houbitzskud med $\frac{1}{2}$ Minuts Mellemrum.«

262. *Jeg hører et Dampskib komme!* (12). »1 Houbitzskud og 1 lang Trille paa Piben.«

263. *Jeg opdager Fare og forandrer derfor Cours til Bagbord!* (16). »1 lang Trille paa Piben og 1 Houbitzskud med $\frac{1}{4}$ Minuts Mellemrum.«

264. *Jeg opdager Fare og forandrer derfor Cours til Styrbord!* (15). »1 Geværsalve og 1 Houbitzskud med $\frac{1}{4}$ Minuts Mellemrum.«

265. *Jeg troer at have bemærket mistænkelig Fartøi er i Nærheden!* (13). »1 lang Trille paa Piben og 1 lang Tone paa Hornet.«

266. *Letter og følger den Commanderende, som ved Stød i Horn eller Pibe hvert $\frac{1}{2}$ Minut vil tilkiendegive hvor han er!* (3). »1 lang Trille paa Piben.«

267. *Opmærksomhed!* (1). »1 Houbitzskud.«

268. *Slutter saa nær til hverandre at taaget Veirs Signalerne kunne høres, og kalder Eders Fartøier, som ere fra Borde, ombord!* (2). »3 lange Toner paa Hornet.«

269. *Søger tilbage til Stationen eller nærmeste Havn!* (10). »1 Geværsalve.«

270. *Udsender Patrouillefartøier. Disse underrettes om at søge tilbage til Flotillen naar de høre Signal Nr. 2!* (14). »1 Geværsalve og 1 lang Tone paa Hornet.«

271. *Vagten maa ikke opsættes, men man skal være klar til at afslaae fiendtlige Angreb!* (9). »2 lange Toner paa Hornet med $\frac{1}{4}$ Minuts Mellemrum.«

272. *Taarnkanoner!* (1898. Nr. 7; bortf. 1905). Melodi: Se Nr. 51.

273. *Tapto!* (1849. A—E. S. 20 og 34 samt 1860. S. 92; bortf. 1892). »Kl. 9 eller Kl. 10, efter Aars-tiden, slaas Tapto paa Skanse og Bak, hvorved forholdes som ved Reveille. Soldatervagten aftræder for Natten.«

Formentlig det samme Trommesignal, der findes under Nr. 106, dog at det mulig indledes med følgende For-spil, der slaas *staaende*:

274. *Tapto!* (1860. Nr. 23). Da Melodien saavel her som i 1871 ikke er korrekt, anføres den nedenfor i sin korrekte Form fra 1898. Nr. 68.

Allegro.

Blæses 3 Gange.

275. *Tempo i Haandgrebet!* (1860. S. 92; bortf.). »enkelt Drypslag.« Trommesignal. Se Indledning S. 232.

276. *Tempo i Haandgrebet!* (1860. Nr. 21). Melodi: Se Nr. 212.

277. *Til Bagbord!* (1898. Nr. 58). Melodi: Se Nr. 90, 2. Post.

Tekst efter mundtlig Overlevering: »Nu skal vi jo alle Mand til Bagbord gaa ud!«

278. *Tilbage!* (c. 1864. Nr. 13).

Melodi: Se Nr. 35, 2. Post. Tekst: Se Nr. 213.

279. *Tilbage og Aflevering!* (1898. Nr. 44).

Melodi: Se Nr. 35, 2. Post, naar den blæses efter »Krydsfolksdivision!«, »Frigængerdivision!«, »Matrosdivision!«, »Maskindivision!«, »Landgangskompagniet (Eksercerskolen)!« og »Vaabenparade!«

280. *Til Entring!* (1860. S. 91; bortf.). »Alarm, gjentaget for hvert Entreskifte.« Ukendt Trommesignal.

281. *Til Entring!* (1860. Nr. 15).

Melodi: Se Nr. 10.

282. *Til Høire (hoire)!* (1862. S. 123 og Nr. 13).

Melodi: Se Nr. 89, 2. Post.

Tekst: 3 Gange: »Til Højre!«

283. *Til højre!* (1898. Nr. 57).

Melodi: Se Nr. 89, 2. Post.

Tekst: Se Nr. 282.

284. *Til Kanonerne om Bagbord!* (1860. S. 91; bortf.). »to korte Hvirvler.« Se Indledning S. 235.

285. *Til Kanonerne om Bagbord!* (1860. Nr. 11).
Melodi: Se Nr. 90, 2. Post.

286. *Til Kanonerne om Styrbord!* (1860. S. 91; bortf.). »en lang Hvirvel.« Se Indledning S. 235.

287. *Til Kanonerne om Styrbord!* (1860. Nr. 10).
Melodi: Se Nr. 89, 2. Post.

288. *Til Styrbord!* (1898. Nr. 57).

Melodi: Se Nr. 89, 2. Post.

289. *Til Venstre (venstre)!* (1862. S. 123 og Nr. 14).

Melodi: Se Nr. 90, 2. Post.

Tekst: »Træk til venstre alle Mand, nu halv venstre om!«

290. *Til venstre!* (1898. Nr. 58).

Melodi: Se Nr. 90, 2. Post.

Tekst: Se Nr. 289.

291. *Topning!* Se: »Brasning!«

292. *Tramp i Dækket!* (1849. A—C. S. 6; bortf. 1892). »Hertil benyttes de almindeligen brugte Signaler!« (?)

293. *Træd an!* (1898. Nr. 37).

Melodi: Se Nr. 191.

Tekst efter mundtlig Overlevering: »Træd an!«

294. *Underafdeling i Haandgrebet!* (1871. Nr. 23).
Melodi: Se Nr. 212.

295. *Vaabenparade!* (1898. Nr. 25).

Melodi: Se Nr. 30 og Nr. 10.

296. *Vagtparade!* (1849. A—E. S. 34; bortf.). Ved denne, der sker Kl. 8 $\frac{1}{2}$ om Formiddagen, trækkes op med Tromme- eller Hornmusik.

297. *Vagtskud!* (1849. S. 39. § 78). »Vagtskuddet om Aftenen skydes i danske Farvande, fra 21de Marts til 21de September inklusive, Kl. 10, og fra 22de September til 20de Marts inklusive Klokken 9; om Morgenens skydes det ved Dagbrækningen.«

298. *Vagtskud!* (1849. A—E. S. 14). »Vagtskud skydes naar Chefen dertil har givet Ordre og paa den af ham befalede Tid.«

299. *Vagtskud!* (1914. L. og B. f. Søv. III. S. 34. § 16). »Skal Vagtskud skydes, sker det ved Reveille- og Taptotid.«

300. *Vel roet!* (1892. L. og B. f. Søv. III. S. 59. § 6, 6). »En kort Trille.«

301. *Venstre Fløj!* (1862. S. 122 og Nr. 5).

Melodi: Se Nr. 13.

Tekst: »Det er den venstre Fløj!«

302. *Venstre Fløj!* (1898. Nr. 50).

Melodi: Se Nr. 13.

Tekst: Se Nr. 301.

NB. I »Signal-System for Rofflotillen« af 1849 S. 39—44 findes der en Række »Nat-Signaler« bestaaende af Pistol-, Gevær-, Houbitz- og Kanonskud; men da Antallet af disse lydgivende Signaler er meget ringe i Forhold til de lysgivende som Lyskugler, Blinkfyr og Raketter, er de ikke medtaget her.